

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ІВАНО-ФРАНКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
НАФТИ І ГАЗУ**

**Інститут гуманітарної підготовки та державного управління
Кафедра публічного управління та адміністрування**

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИЙ КОМПЛЕКС

дисципліни

«ВСТУП ДО ПУБЛІЧНИХ ФІНАНСІВ»

Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)

Галузь знань: 28 "Публічне управління та адміністрування"

Спеціальність: 281 "Публічне управління та адміністрування"

Освітньо-професійна програма: "Публічне управління та адміністрування"

Вид дисципліни (модулю): обов'язкова

Розробники:

доцент кафедри публічного управління та адміністрування, к.е.н. Струк Н.П.
(модуль 1, модуль 3),

доцент кафедри публічного управління та адміністрування, к.е.н. Гречаник
Б.В. (модуль 2).

Навчально-методичний комплекс схвалено на засіданні кафедри публічного
управління та адміністрування (*протокол від «17» вересня 2020 року № 2*).

ЗМІСТ

1.	Робоча програма дисципліни	4
2.	План лекцій	14
3.	Методичне забезпечення практичних занять, семінарів	21
4.	Методичне забезпечення самостійної роботи студента	66
5.	Завдання для контрольних заходів (поточних, модульних, семестрових і т.п.).	71

РОБОЧА ПРОГРАМА ДИСЦИПЛІНИ

1 ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Ресурс годин на вивчення дисципліни «Вступ до публічних фінансів» згідно з чинним РНП, розподіл по семестрах і видах навчальної роботи для різних форм навчання характеризує таблиця 1.

Таблиця 1 – Розподіл годин, виділених на вивчення дисципліни

Найменування показників	Всього		Розподіл по семестрах			
			Семестр 1		Семестр 2	
	ДФН	ЗФН	ДФН	ЗФН	ДФН	ЗФН
Кількість кредитів ECTS	6	6	6	6		
Кількість модулів	3	3	3	3		
Загальний обсяг часу, год	180	180	180	180		
Аудиторні заняття, год, у т.ч.:	90	12	90	12		
лекційні заняття	45	6	45	6		
семінарські заняття	-	-	-	-		
практичні заняття	45	6	45	6		
лабораторні заняття	-	-	-	-		
Самостійна робота, год, у т.ч.	90	168	90	168		
виконання курсової роботи	-	-	-	-		
виконання контрольних (розрахунково-графічних) робіт	-	-	-	-		
опрацювання матеріалу, викладеного на лекціях	23	46	23	46		
опрацювання матеріалу, винесеного на самостійне вивчення	54	100	54	100		
підготовка до практичних занять та контрольних заходів	13	22	13	22		
підготовка звітів з лабораторних робіт	-	-	-	-		
підготовка до екзамену	-	-	-	-		
Форма семестрового контролю	Диференційований залік					

2 МЕТА ТА РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Мета вивчення дисципліни – оволодіння необхідними знаннями, практичними навичками, які дадуть змогу студентам отримати всебічне уявлення про основні засади функціонування системи фінансів, податків, соціального забезпечення, про публічні закупівлі, їх організацію і процедуру, про особливості реалізації державою фінансово-економічної політики та набуття компетентностей, необхідних для розв'язання завдань і вирішення практичних проблем у сфері публічних фінансів.

У результаті вивчення дисципліни студент повинен демонструвати такі **результати навчання**:

- використовувати базові знання з історичних, політичних, соціальних, економічних засад розвитку суспільства;
- знати структуру та особливості функціонування сфери публічного управління та адміністрування;
- знати основні нормативно-правові акти та положення законодавства у сфері публічного управління та адміністрування (у сфері публічних фінансів);
- розуміти та використовувати технології вироблення, прийняття та реалізації управлінських рішень;
- уміти здійснювати пошук та узагальнення інформації, робити висновки і формувати рекомендації в межах своєї компетенції;
- використовувати методи аналізу та оцінювання програм сталого розвитку;
- використовувати дані статистичної звітності, обліку та спеціальних досліджень у професійній діяльності;
- уміти аналізувати процеси державного регулювання економічних відносин.

Вивчення навчальної дисципліни сприяє формуванню та розвитку у студентів **компетентностей:**

загальних:

- здатність вчитися та оволодівати сучасними знаннями;
- здатність до адаптації та дії в нових ситуаціях;
- вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми;
- здатність знаходити, обробляти, аналізувати інформацію з різних джерел;

фахових:

- здатність забезпечувати належний рівень вироблення та використання управлінських продуктів, послуг чи процесів;
- здатність забезпечувати дотримання нормативно-правових та морально-етичних норм поведінки;
- здатність розробляти тактичні та оперативні плани управлінської діяльності;
- здатність готувати проекти управлінських рішень та їх впроваджувати;
- здатність до дослідницької та пошукової діяльності в сфері публічного управління та адміністрування;
- здатність аналізувати і пояснювати економічні процеси та явища.

3 ПРОГРАМА ТА СТРУКТУРА ДИСЦИПЛІНИ

3.1 Тематичний план лекційних занять

Тематичний план лекційних занять дисципліни характеризує таблиця 2.

Таблиця 2 – Тематичний план лекційних занять

	Назви модулів (М), тем (Т) та їх зміст	Обсяг годин		<i>Література</i> <i>а</i>
		ДФН	ЗФН	
М 1	ФІНАНСИ, ПОДАТКИ І СИСТЕМА СОЦІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ	18	2	
Т 1.1	Предмет фінансової науки як пізнання сутності фінансів Економічна сутність та особливості фінансів. Функції фінансів та їх суспільне призначення. Фінансові ресурси держави, методи їх формування, розподілу та використання. Фінансова система та її складові.	4	0,5	2, 10, 13, 14, 22
Т 1.2	Державні фінанси Державний і місцеві бюджети. Структура бюджетної системи України. Державні цільові фонди: бюджетні та позабюджетні. Соціальні позабюджетні фонди. Державний кредит. Державний борг.	6	0,5	1-3, 10, 13, 14, 22, 29, 34-36
Т 1.3	Місцеві фінанси Сутність, функції та принципи організації місцевих фінансів.	2	0,5	2, 10, 14, 29

	Назви модулів (М), тем (Т) та їх зміст	Обсяг годин		<i>Література</i> <i>а</i>
		ДФН	ЗФН	
	Місцеві фінансові інститути та їх характеристика. Місцеві бюджети як фінансова основа органів місцевого самоврядування.			
Т 1.4	Податки. Податкова система Економічна сутність і функції податків. Характеристика елементів податку. Поняття та основи побудови податкової системи. Принципи оподаткування. Класифікація податків. Характеристика основних податків податкової системи України.	4		4, 10, 13-15, 23
Т 1.5	Система соціального забезпечення Суть та функції соціального захисту населення. Співвідношення понять соціальний захист і соціальне забезпечення. Державний соціальний захист. Види державної соціальної допомоги в Україні. Державні соціальні гарантії.	2	0,5	10, 14, 30
М 2	ПУБЛІЧНІ ЗАКУПІВЛІ	18	2	
Т 2.1	Вступ до модуля “Публічні закупівлі” Поняття “державні” та “публічні” закупівлі. Необхідність проведення реформи у сфері закупівель. Система “ProZorro” — як ІС (електронна складова) процесу публічних закупівель.	2	0,5	8, 9, 16, 17
Т 2.2	Публічні закупівлі (закупівлі): базові поняття Значення публічних закупівель. Концепція закупівельної організації: особливості набуття різними суб’єктами статусу “замовник”. Основні принципи закупівель	2		6, 8, 12, 20
Т 2.3	Нормативно-правове забезпечення процесу організації та проведення закупівель Цикл” закупівлі (“життєвий цикл” закупівлі) та процес її здійснення. Базові та регламентуючі поняття. “Пороги закупівель”.	2		6, 7, 8, 21
Т 2.4	Інституційна структура системи закупівель Суб’єкти сфери закупівель. Уповноважений орган. Антимонопольний комітет України (АМКУ). Громадянське суспільство та неурядові громадські організації (НУО). Веб-портал закупівель	2	0,5	5, 8, 20
Т 2.5	Організація закупівельної діяльності Поняття “тендерного комітету” та “уповноваженої особи”. Особливості заснування тендерного комітету. Склад та основні функції тендерного комітету (уповноваженої особи)	2		7, 8, 18
Т 2.6	Процедури закупівель Види та опис процедур закупівель. Переговорна процедура як виняток у системі закупівель	2	0,5	8, 12
Т 2.7	Тендерна документація Підготовка та затвердження тендерної документації. Кваліфікаційні критерії та підстави відмови в участі у процедурі закупівлі	1		8, 19
Т 2.8	Процес проведення закупівлі Розкриття та оцінка пропозицій, визначення переможця та укладення договору	1		7, 8, 20
Т 2.9	Оскарження процедур закупівлі Загальна характеристика інституту оскарження у сфері	2	0,5	8, 12, 18

	Назви модулів (М), тем (Т) та їх зміст	Обсяг годин		<i>Література</i> <i>а</i>
		ДФН	ЗФН	
	закупівель. Процедура розгляду скарги			
Т 2.10	Договір про закупівлю Поняття договору про закупівлю. Особливості процедури внесення змін до умов договору про закупівлю.	2		8, 21
М 3	ВСТУП ДО ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ ПОЛІТИКИ	9	2	
Т 3.1	Економічна політика держави Механізм економічної політики держави. Види економічної політики держави.	2	0,5	11, 24
Т 3.2	Фінансова політика держави Сутність фінансової політики, її функції, зміст та завдання. Основоположні принципи фінансової політики. Складові фінансової політики, їх характеристика. Стратегія і тактика фінансової політики. Типи та види фінансової політики.	2	0,5	10, 11, 13, 14, 24
Т 3.3	Бюджетна політика держави Зміст бюджетної політики держави та її завдання. Класифікація видів бюджетної політики, їх характеристика. Принципи формування бюджетної політики держави.	2	0,5	1, 3, 11, 24
Т 3.4	Податкова політика держави Сутність податкової політики. Види податкової політики. Правове регулювання податкової політики в Україні	1		3, 4, 11, 14, 24
Т 3.5	Грошово-кредитна політика держави Економічна сутність грошово-кредитної політики. Цілі та інструменти грошово-кредитної політики. Види грошово-кредитної політики та механізм її дії.	2	0,5	3, 11, 24, 31
Разом:		45	6	

Всього:

М1 – 5 тем;

М2 – 10 тем;

М3 – 5 тем.

3.2 Теми та зміст практичних занять

Теми практичних занять наведено у таблиці 3.

Таблиця 3 – Тематичний план практичних занять

	Назви модулів (М), практичних занять (П)	Обсяг годин		<i>Література</i> <i>а</i>
		ДФН	ЗФН	
М 1	ФІНАНСИ, ПОДАТКИ І СИСТЕМА СОЦІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ	18	2	
П 1.1	Предмет фінансової науки як пізнання сутності фінансів Фінанси як економічна категорія. Необхідність та характерні особливості фінансів. Характеристика фінансових відносин. Характеристика розподільної функції фінансів. Характеристика контрольної функції фінансів.	3	0,5	2, 10, 13, 14, 22
П 1.2	Фінансові ресурси та фінансова система держави Фінансові ресурси та характеристика їх форм. Методи формування, розподілу та використання фінансових ресурсів. Характеристика фінансової системи за внутрішньою структурою. Організаційна структура	2		2, 10, 13, 14, 22

	Назви модулів (М), практичних занять (П)	Обсяг годин		<i>Література</i> <i>а</i>
		ДФН	ЗФН	
	фінансової системи. Специфічні ознаки сфер та ланок фінансової системи.			
П 1.3	Структура бюджетної системи України. Державний бюджет Бюджетна система. Державний бюджет. Доходи та видатки державного бюджету. Стан Державного бюджету. Причини дефіциту. Класифікація дефіциту. Джерела фінансування бюджетного дефіциту.	2	0,5	1- 3, 10, 13, 14
П 1.4	Державні цільові фонди Бюджетні та позабюджетні. Економічна сутність і загальні аспекти функціонування соціальних позабюджетних фондів в Україні	3	0,5	10, 14, 34-36
П 1.5	Державний кредит та державний борг. Економічна сутність і форми державного кредиту. Державний борг і механізм управління ним.	2		3, 10, 14
П 1.6	Місцеві фінанси Економічна сутність і призначення місцевих фінансів. Місцеві бюджети, особливості їх формування.	2	0,5	2, 10, 14
П 1.7	Податки. Податкова система Економічна сутність податків. Класифікація податків. Характеристика основних податків податкової системи України за елементами податку.	2		4, 10, 14, 15, 23
П 1.8	Система соціального забезпечення Поняття соціальний захист і соціальне забезпечення. Державний соціальний захист. Види державної соціальної допомоги в Україні. Державні соціальні гарантії.	2		10, 14, 30
М 2	ПУБЛІЧНІ ЗАКУПІВЛІ	18	2	
П 2.1	Вступ до модуля “Публічні закупівлі”	2	0,5	8, 9, 16, 17
П 2.2	Публічні закупівлі (закупівлі): базові поняття	2		6, 8, 12, 20
П 2.3	Нормативно-правове забезпечення процесу організації та проведення закупівель	2		6, 7, 8, 21
П 2.4	Інституційна структура системи закупівель	2	0,5	5, 8, 20
П 2.5	Організація закупівельної діяльності	2		7, 8, 18
П 2.6	Процедури закупівель	2	0,5	8, 12
П 2.7	Тендерна документація	1		8, 19
П 2.8	Процес проведення закупівлі	1		7, 8, 20
П 2.9	Оскарження процедур закупівлі	2	0,5	8, 12, 18
П2.10	Договір про закупівлю.	2		8, 21
М3	ВСТУП ДО ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ ПОЛІТИКИ	9	2	

	Назви модулів (М), практичних занять (П)	Обсяг годин		<i>Література</i> <i>а</i>
		ДФН	ЗФН	
П 3.1	Економічна політика держави Економічна політика. Етапи формування й реалізації державної економічної політики. Чинники, принципи і основні підходи. Об'єкти та суб'єкти економічної політики. Цілі, інструменти та індикатори економічної політики. Види економічної політики	2	0,5	11, 24
П 3.2	Фінансова політика держави Місце фінансової політики у політиці держави. Суть та головне призначення фінансової політики держави. Фінансовий механізм, основні його складові. Об'єкти та суб'єкти фінансової політики. Функції фінансової політики держави. Напрями реалізації фінансової політики держави. Типи та види фінансової політики.	2	0,5	10, 11, 13, 14
П 3.3	Бюджетна політика держави Види бюджетної політики. Основні умови формування та завдання бюджетної політики. Правове поле бюджетного регулювання.	2	0,5	1, 3, 11, 24
П 3.4	Податкова політика держави Податкова політика, її види. Правове регулювання податкової політики в Україні.	1		3, 4, 11, 14, 15, 24
П 3.5	Грошово-кредитна політика держави Суть, види та цілі грошово-кредитної політики держави. Передатний механізм грошово-кредитної політики.	2	0,5	3, 11, 24, 31
Разом:		45	6	

3.3 Завдання для самостійної роботи студента

Перелік матеріалу, який виноситься на самостійне вивчення, наведено у таблиці 4.

Таблиця 4 – Матеріал, що виноситься на самостійне вивчення

	Назви модулів (М), тем (Т) та їх зміст	Обсяг годин	<i>Література</i>
М 1	ФІНАНСИ, ПОДАТКИ І СИСТЕМА СОЦІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ	18	
Т 1.1	Предмет фінансової науки як пізнання сутності фінансів Генезис категорії фінансів. Етапи становлення і розвитку фінансів в Україні. Джерела формування фінансових ресурсів.	4	2, 10, 13, 14, 22
Т 1.2	Державні фінанси Бюджетний кодекс України, його роль для функціонування бюджетної системи. Сутність, принципи і роль соціального страхування. Доцільність і обґрунтованість створення державних цільових фондів в Україні. Необхідність та напрями пенсійної реформи в Україні. Класифікація державних позик. Передумови залучення та джерела погашення державних позик. Державний борг і механізм його формування. Поняття «тягар боргу». Наслідки існування державного боргу.	8	1-3, 10, 13, 14, 22
Т 1.3	Місцеві фінанси Вплив реформи децентралізації на місцеві бюджети. Міжбюджетні відносини і суть фінансового вирівнювання.	2	2, 14

	Назви модулів (М), тем (Т) та їх зміст	Обсяг годин	Література
Т 1.4	Податки. Податкова система Податковий кодекс України, його роль для функціонування податкової системи. Сутність і призначення податкової системи держави. Податкові ставки, їх види. Реформування податкової системи.	2	4, 10, 13-15, 23
Т 1.5	Система соціального забезпечення Соціальні послуги.	2	14, 30
М 2	ПУБЛІЧНІ ЗАКУПІВЛІ	18	
Т 2.1	Вступ до модуля “Публічні закупівлі” Публічні закупівлі як важіль економічного розвитку	1	8, 9, 16, 17
Т 2.2	Публічні закупівлі (закупівлі): базові поняття Основні категорії та визначення	2	6, 8, 12, 20
Т 2.3	Нормативно-правове забезпечення процесу організації та проведення закупівель Поняття “Виключення з процедур закупівель”. Спеціальні правила для особливих сфер діяльності	2	6, 7, 8, 21
Т 2.4	Інституційна структура системи закупівель Основні інституції: ДКСУ, ДАСУ (ДФІУ), РПУ та їх загальна характеристика	2	5, 8, 20
Т 2.5	Організація закупівельної діяльності Планування закупівлі та звітність	2	7, 8, 18
Т 2.6	Процедури закупівель Правила і строки оприлюднення оголошень про закупівлі	2	8, 12
Т 2.7	Тендерна документація Технічні специфікації	2	8, 19
Т 2.8	Процес проведення закупівлі Забезпечення пропозиції та виконання договору про закупівлю	2	7, 8, 20
Т 2.9	Оскарження процедур закупівлі Процедура прийняття рішення за скаргою	2	8, 12, 18
Т 2.10	Договір про закупівлю Контроль за виконанням договору про закупівлю	1	8, 21
М3	ВСТУП ДО ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ ПОЛІТИКИ	18	
Т 3.1	Економічна політика держави Види цілей. Вимоги щодо розроблення цілей економічної політики. Проблеми реалізації економічної політики. Поняття «ефективності» та «результативності» економічної політики держави. Стратегії та програми економічного розвитку.	4	11, 24
Т 3.2	Фінансова політика держави Нормативно-правове забезпечення реалізації фінансової політики. Стратегічні завдання, вирішенню яких сприяє фінансова політика.	2	10, 11, 13, 14
Т 3.3	Бюджетна політика держави Критерії ефективності бюджетної політики держави. Поняття «бюджетне регулювання». Види міжбюджетних трансферів.	4	1, 3, 11, 24
Т 3.4	Податкова політика держави Необхідність та напрями податкової реформи в Україні.	4	1, 3, 11, 14, 15
Т 3.5	Грошово-кредитна політика держави Функції центрального банку та їх реалізація через монетарну політику. «Основні напрями грошово-кредитної політики» -	4	3, 11, 24, 31

	Назви модулів (М), тем (Т) та їх зміст	Обсяг годин	Література
	важливий документ її реалізації.		
	Разом:	54	

4 НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

4.1 Основна література

- 1 Бюджетний кодекс України : Закон України від 08.07.2010 р. № 2456-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17>
- 2 Луніна І. О., Бондарук Т. Г. Публічні фінанси та міжбюджетні відносини: навч. посіб. Київ: ДП «Інформ.-аналіт. агентство», 2019. 304 с.
- 3 Макроекономіка: базовий курс: навч. посіб. / Малий І.Й. та ін. К.: КНЕУ, 2016. 254 с.
- 4 Податковий кодекс України : Закон України від 02.12.2010 р. № 2755-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>
- 5 Про веб-портал Уповноваженого органу з питань закупівель : Наказ Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України № 648 від 07.04.2020 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0648915-20#Text>
- 6 Про внесення змін до Порядку функціонування електронної системи закупівель та проведення авторизації електронних майданчиків : Постанова КМУ № 704 від 10 липня 2019 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/704-2019-п#Text>
- 7 Про затвердження Порядку визначення предмета закупівлі : Наказ Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України № 708 від 15.04.2020 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0500-20#Text>
- 8 Про публічні закупівлі : Закон України від 19.09.2019 р. № 114-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/922-19#Text>
- 9 Про Стратегію реформування системи публічних закупівель (“дорожню карту”): Розпорядження КМУ № 175-р. від 24 лютого 2016 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/175-2016-р#Text>
- 10 Стойко О.Я., Дема Д.І. Фінанси: підручник. К.: Алерта, 2017. 406 с.
- 11 Струк Н.П. Економіка: навчальний посібник. Івано-Франківськ: ІФНТУНГ, 2017. 97 с.
- 12 Ференц. А. Нова редакція закону про публічні закупівлі: посібник для замовників. URL: <https://www.ua.undp.org/content/ukraine/uk/home/library/recovery-and-peacebuilding/unrpp-procurement-manual.html>
- 13 Фінанси: навчальний посібник / Журавльова І. В. та ін. ; за заг. ред. І. В. Журавльової. Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2017. 330 с.
- 14 Фінанси: підручник / Лютий І.О. та ін.; за ред. І.О. Лютого. – Київ : Видавництво Ліра-К, 2017. – 720 с.

4.2 Додаткова література

- 15 Варналій З.С., Романюк М.В. Податкова система: підручник. К.: Знання України, 2019. 567 с.
- 16 Вплив Prozorro 2017. Київ : Київська Школа Економіки, 2017. 14 с. URL: https://cep.kse.ua/assets/img/articles/Prozorro_report_ua.pdf
- 17 Гармонізація системи державних закупівель в Україні зі стандартами ЄС. URL: <https://infobox.prozorro.org/upload/files/main/662/227/yak-brati-uchast-u-publichnikh-zakupivlyakh.pdf>
- 18 Закупівлі у громадах. Посібник для розпорядників бюджетних коштів. Програма USAID DOBRE. URL: https://decentralization.gov.ua/uploads/library/file/411/posibnik_zakupivli_DOBRE_WEB_final.pdf

19 Методичний посібник з питань публічних закупівель (Розроблено з експертами ua-tenders.com). Київ : “ua-tenders.com”, 2018. 222 с. URL: <https://pt.slideshare.net/uatenders/ua-tenders>

20 Методичний посібник з публічних закупівель / ГО “Трансперенсі Інтернешнл Україна” у співпраці з ДП “Прозорро” за підтримки ЄС. Київ : ГО “Трансперенсі Інтернешнл Україна”, 2020. 43 с. URL: <https://decentralization.gov.ua/uploads/library/file/575/1.pdf>

21 Навчально-методичний посібник для самостійної роботи та практичних занять з навчальної дисципліни “Правове регулювання публічних закупівель” / уклад.: М.П. Кучерявенко, О.О. Дмитрик, А.С. Овчаренко. Харків: Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого, 2020. 26 с. URL: http://nula.edu.ua/materials/files/financial_law/0037/01.pdf

22 Національні фінанси: підручник / Грушко В.І.; за ред. В.І. Грушка; ВНЗ "Ун-т економіки та права "КРОК". К.: ВНЗ "Ун-т економіки та права "КРОК", 2017. 656 с.

23 Податкова система: навчальний посібник / Волохова І. С.; за ред. І. С. Волохова. Харків: Видавництво «Діса плюс», 2019. 402 с.

24 Струк Н.П. Економіка: методичні вказівки для вивчення дисципліни. Івано-Франківськ: ІФНТУНГ, 2016. 65 с.

4.3 Інформаційні ресурси в Інтернеті

25. Всі державні публічні закупівлі України / Держзакупівлі. Онлайн. URL: <https://www.dzo.com.ua>

26. Державні закупівлі ProZorro / Smart Tender. URL: <https://smarttender.biz/publicni-zakupivli-prozorro/>

27. Державні закупівлі на електронному майданчику E-tender. UA. URL: <https://e-tender.ua/prozoro>

28. Міністерство розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України: офіційний сайт. URL: <http://www.me.gov.ua>

29. Міністерство фінансів України : офіційний сайт. URL: <https://mof.gov.ua/uk>

30. Міністерство соціальної політики України: офіційний сайт. URL: <https://www.msp.gov.ua/>

31. Національний Банк України : офіційний сайт. URL: <https://bank.gov.ua/>

32. Офіційний портал Prozorro. URL: <https://prozorro.gov.ua>

33. Офіційний учасник системи державних закупівель Prozorro. великий вибір комерційних закупівель з усієї України / Zakupki.Prom.Ua. URL: <https://zakupki.prom.ua/>

34. Пенсійний фонд України : офіційний сайт. URL: <https://portal.pfu.gov.ua/>

35. Фонд загальнообов'язкового державного соціального страхування України на випадок безробіття : офіційний сайт. URL: <https://www.dcz.gov.ua/storinka/pro-sluzhbu>

36. Фонд соціального страхування України: офіційний сайт. URL: <http://www.fssu.gov.ua/fse/control/main/uk/index>

5 МЕТОДИ КОНТРОЛЮ ТА СХЕМА НАРАХУВАННЯ БАЛІВ

Зразок схеми нарахування балів при оцінюванні знань студентів з дисципліни наведено в таблиці 5.

Таблиця 5 – Схема нарахування балів у процесі оцінювання знань студентів

Види робіт, що контролюються	Максимальна кількість балів
Контроль теоретичних знань модуля М1 (модульна контрольна робота 1)	10
Контроль вмінь модуля М1 (6 практичних* 5 балів)	30
Контроль теоретичних знань модуля М2 (модульна контрольна робота 2)	10
Контроль вмінь модуля М2 (6 практичних *4 бали, 2 практичних * 3 бали)	30
Контроль теоретичних знань модуля М3 (модульна контрольна робота 3)	5
Контроль вмінь модуля М3 (5 практичних * 3 бали)	15
Усього	100

Оцінка з дисципліни «Вступ до публічних фінансів» виставляється студенту відповідно до чинної шкали оцінювання, що наведена нижче (табл. 6).

Остаточне оцінювання з дисципліни проводиться відповідно до вимог чинного Положення «Про систему поточного і підсумкового контролю, оцінювання знань та визначення рейтингу студентів».

У разі плагіату при виконанні завдання здобувач не отримує бали і повинен виконати завдання повторно.

Таблиця 6 – Шкала оцінювання: національна та ECTS

Національна	Університетська (в балах)	ECTS	Визначення ECTS	Рекомендована система оцінювання
Відмінно	90-100	A	Відмінно – відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок	90-100 (відмінно)
Добре	82-89	B	Дуже добре - вище середнього рівня з кількома помилками	75-89 (добре)
	75-81	C	Добре – в загальному правильна робота з певною кількістю грубих помилок	
Задовільно	67-74	D	Задовільно – непогано, але зі значною кількістю недоліків	60-74 (задовільно)
	60-66	E	Достатньо - виконання задовольняє мінімальні критерії	
Незадовільно	35-59	FX	Незадовільно - потрібно попрацювати перед тим, як отримати залік або скласти екзамен	35-59 (незадовільно із можливістю повторного складання екзамену)
	0-34	F	Незадовільно – необхідна серйозна подальша робота	0-34 (незадовільно із обов’язковим повторним вивченням модуля)

РОЗШИРЕНИЙ ПЛАН ЛЕКЦІЙ

МОДУЛЬ 1. «ФІНАНСИ, ПОДАТКИ І СИСТЕМА СОЦІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ»

План лекцій № 1-2

Тема 1. Предмет фінансової науки як пізнання сутності фінансів

План лекції (навчальні питання)

1. Економічна сутність та особливості фінансів.
2. Функції фінансів та їх суспільне призначення.
3. Фінансові ресурси держави, методи їх формування, розподілу та використання.
4. Фінансова система та її складові.

Основні поняття

Фінансова наука. Методи фінансової науки. Функції фінансової науки. Поняття "фінанси". Фінанси, як специфічна форма суспільних відносин. Основні види фінансових відносин. Об'єкти і суб'єкти фінансових відносин. Фінанси, як історична категорія. Етапи історичного розвитку фінансів. Фінанси, як економічна категорія. Фінанси, як розподільча категорія. Фінанси, як вартісна категорія. Особливості фінансів. Основні принципи фінансів. Функції фінансів. Фінансові ресурси. Методи формування, розподілу та використання фінансових ресурсів. Фінансова система. Фінанси суб'єктів господарювання, фінанси домашніх господарств (домогосподарств), державні фінанси, міжнародні фінанси, фінансовий ринок, страхування.

Інформаційні джерела: 2, 10, 13, 14, 22.

План лекцій № 3-5

Тема 2. Державні фінанси

План лекції (навчальні питання)

1. Державний і місцеві бюджети. Структура бюджетної системи України.
2. Державні цільові фонди: бюджетні та позабюджетні. Соціальні позабюджетні фонди.
3. Державний кредит.
4. Державний борг.

Основні поняття

Структура бюджетної системи України. Бюджет з юридичної точки зору і як економічна категорія. Класифікація доходів бюджету. Класифікація видатків та кредитування бюджету. Державний бюджет. Функції, які виконує бюджет. Роль бюджету держави у суспільному розвитку. Місцеві бюджети. Державні цільові фонди: цільові бюджетні і цільові позабюджетні фонди. Економічні та соціальні цільові фонди, постійні і тимчасові. Соціальні позабюджетні фонди. Економічна роль позабюджетних фондів. Пенсійний фонд України. Фонд загальнообов'язкового державного соціального страхування на випадок безробіття. Фонд соціального страхування України. Загальні аспекти функціонування соціальних позабюджетних фондів в Україні. Єдиний внесок на загальнообов'язкове державне соціальне страхування. Державний кредит. Державний кредит як економічна категорія. Функції державного кредиту. Види державного кредиту. Державні позики. Умови державного запозичення. Джерела погашення державних запозичень. Державний борг.

Інформаційні джерела: 1-3, 10, 13, 14, 22, 29, 34-36.

План лекцій № 6

Тема 3. Місцеві фінанси

План лекції (навчальні питання)

1. Сутність, функції та принципи організації місцевих фінансів.
2. Місцеві фінансові інститути та їх характеристика.
3. Місцеві бюджети як фінансова основа органів місцевого самоврядування.

Основні поняття

Місцеві фінанси як складова публічних фінансів. Цільове призначення місцевих фінансів. Система місцевих фінансів. Ознаки місцевих та регіональних фінансів. Функції місцевих фінансів. Принципи організації місцевих фінансів. Місцеві фінансові інститути: місцеві бюджети, місцеві податки і збори, цільові фонди органів місцевого самоврядування, комунальний кредит, фінанси комунальних підприємств. Економічна сутність місцевих бюджетів. Доходи і видатки місцевих бюджетів.

Інформаційні джерела: 2, 10, 14, 29.

План лекцій № 7-8

Тема 4. Податки. Податкова система

План лекції (навчальні питання)

1. Економічна сутність і функції податків.
2. Характеристика елементів податку.
3. Поняття та основи побудови податкової системи.
4. Принципи оподаткування.
5. Класифікація податків.
6. Характеристика основних податків податкової системи України.

Основні поняття

Категорія «податок» за економічним змістом, за формою прояву, з організаційно-правового боку. Обов'язкові платежі. Порівняння податків з обов'язковими платежами. Функції податків. Обов'язкові елементи системи оподаткування. Податкова система України. Загальнодержавні та місцеві податки і збори. Принципи оподаткування. Класифікація податків. Податок на прибуток підприємств, податок на доходи фізичних осіб, податок на додану вартість, акцизний податок, екологічний податок, рентна плата, мито, податок на майно, єдиний податок.

Інформаційні джерела: 4, 10, 13-15, 23.

План лекцій № 9

Тема 5. Система соціального забезпечення

План лекції (навчальні питання)

1. Суть та функції соціального захисту населення.
2. Співвідношення понять соціальний захист і соціальне забезпечення.
3. Державний соціальний захист. Види державної соціальної допомоги в Україні.
4. Державні соціальні гарантії.

Основні поняття

Соціальний захист населення. Основні функції соціального захисту. Співвідношення понять соціальний захист і соціальне забезпечення. Державний соціальний захист. Система соціального страхування, соціальні гарантії, соціальна допомога, система фінансування пенсій, допомог, компенсацій, медичних та інших соціальних послуг. Обов'язкове і добровільне державне соціальне страхування. Державні соціальні допомоги. Державні соціальні гарантії.

Інформаційні джерела: 10, 14, 30.

МОДУЛЬ 2. “ПУБЛІЧНІ ЗАКУПІВЛІ”

План лекції №10

Тема 1. Вступ до модуля “Публічні закупівлі”

План лекції (навчальні питання)

1. Поняття “державні” та “публічні” закупівлі.
2. Необхідність проведення реформи у сфері закупівель.
3. Система “ProZorro” — як ІС (електронна складова) процесу публічних закупівель.

Основні поняття

Державні закупівлі. Публічні закупівлі. Ефект “відкритих даних”. Транспарентність інформації. Громадський контроль. Система “ProZorro”. Афілійовані учасники. Електронні закупівлі. Інформаційні технології (ІТ). Спеціалізовані інформаційні системи (СІС). Основні

закупівельні механізми. Закон України “Про публічні закупівлі”. Закон України “Про особливості здійснення закупівель товарів, робіт і послуг для гарантованого забезпечення потреб оборони”. Веб-портал уповноваженого органу (Державне підприємство “ProZorro”). Акредитовані електронні торговельні майданчики. Постанова КМУ “Про затвердження Порядку функціонування електронної системи закупівель та проведення авторизації електронних майданчиків”. Моніторинг у системі “ProZorro”.

Інформаційні джерела: 8, 9, 16, 17.

План лекції №11

Тема 2. Публічні закупівлі (закупівлі): базові поняття

План лекції (навчальні питання)

1. Значення публічних закупівель.
2. Концепція закупівельної організації: особливості набуття різними суб'єктами статусу “замовник”.
3. Основні принципи закупівель.

Основні поняття

Основні економічні процедури. Поняття “будь-які придбання товарів, робіт і послуг”, “виконання певних політичних завдань” та “регулювання економічними методами кон'юнктури”. Конкурентне середовище. Законодавче забезпечення. Інституційне забезпечення. Інформаційне забезпечення. Суспільні (публічні) потреби. Забезпечення суспільних потреб. Традиційні замовники-бюджетники. Монополісти. Потреби територіальної громади. Закупівля на промисловій основі. Діяльність на комерційній основі. Основні принципи закупівель. Набір характерних рис сучасної системи закупівель (ефективність, економічність, рівність і справедливість, відкритість і прозорість, відповідальність).

Інформаційні джерела: 6, 8, 12, 20.

План лекції №12

Тема 3. Нормативно-правове забезпечення процесу організації та проведення закупівель

План лекції (навчальні питання)

1. “Цикл” закупівлі (“життєвий цикл” закупівлі) та процес її здійснення.
2. Базові та регламентуючі поняття. Вартісні межі закупівель і типи процедур.

Основні поняття:

Базовий закупівельний цикл (або “життєвий цикл” закупівель). Основні етапи циклу закупівлі. Основні процедури 1-го етапу (“аналіз і планування”, “аналіз попереднього досвіду закупівлі цієї ж або подібної продукції”, “аналіз ринку необхідної продукції”, “розрахунок очікуваної вартості”). Основні стадії “технічної сторони” процесу здійснення конкретної закупівлі. Самоідентифікація відповідного замовника. Спеціальні вартісні межі для вибору конкретної процедури закупівлі. Вартісні межі закупівель і типи процедур, які можуть при цьому застосовуватись.

Інформаційні джерела: 6, 7, 8, 21.

План лекції №13

Тема 4. Інституційна структура системи закупівель

План лекції (навчальні питання)

1. Суб'єкти сфери закупівель. Уповноважений орган.
2. Антимонопольний комітет України (АМКУ).
3. Громадянське суспільство та неурядові громадські організації (НУО). Веб-портал закупівель.

Основні поняття

Замовники, учасники та органи державного нагляду, контролю та координації. Традиційні замовники-бюджетники. Уповноважений орган з питань координації закупівель. Основні функції

Уповноваженого органу (нормотворчі, аналітичні, організаційні, представницькі). Департамент регулювання публічних закупівель. Авторизація електронних майданчиків. Антимонопольний комітет України. Порядок оскарження процедур закупівель. Суб'єкт оскарження в органі оскарження. Об'єкт оскарження. Плата за подання скарги. Антиконтурентні узгоджені дії. Змова. Неурядові громадські організації (НУО). Громадський контроль. Веб-портал закупівель.

Інформаційні джерела: 5, 8, 20.

План лекції №14

Тема 5. Організація закупівельної діяльності

План лекції (навчальні питання)

1. Поняття “тендерного комітету” та “уповноваженої особи”. Особливості заснування тендерного комітету.
2. Склад та основні функції тендерного комітету (уповноваженої особи).

Основні поняття:

Тендерний комітет. Уповноважена особа (особи). Здійснення закупівель на професійній основі. Склад тендерного комітету. Голова тендерного комітету. Секретар тендерного комітету. Члени тендерного комітету. Основний принцип роботи тендерного комітету. Розпорядче рішення замовника. Класифікатора професій. Фахівець з публічних закупівель.

Інформаційні джерела: 7, 8, 18.

План лекції №15

Тема 6. Процедури закупівель

План лекції (навчальні питання)

1. Види та опис процедур закупівель.
2. Переговорна процедура як виняток у системі закупівель.

Основні поняття

Відкриті торги (конкурентна процедура). Конкурентний діалог (конкурентна процедура). Переговорна процедура (не конкурентна процедура). Основні етапи процедури відкритих торгів. Подання оголошення на веб-портал Уповноваженого органу. Розкриття пропозицій. Основні етапи конкурентного діалогу. Підстави для проведення неконкурентної процедури закупівель. Інформація про відповідність кваліфікаційним вимогам. Кваліфікаційні документи. Кваліфікаційні критерії. Терміни проведення переговорної процедури закупівлі.

Інформаційні джерела: 8, 12.

План лекції №16

Тема 7. Тендерна документація

План лекції (навчальні питання)

1. Підготовка та затвердження тендерної документації.
2. Кваліфікаційні критерії та підстави відмови в участі у процедурі закупівлі.

Основні поняття

Тендерна документація. Складання тендерної документації. Затвердження тендерної документації. Повнота тендерної документації. Кваліфікаційні критерії. Наявність обладнання та матеріально-технічної бази. Наявність працівників відповідної кваліфікації, які мають необхідні знання та досвід. Наявність документально підтвердженого досвіду виконання аналогічного договору. Підстави відмови в участі у процедурі закупівлі.

Інформаційні джерела: 8, 19.

Тема 8. Процес проведення закупівлі

План лекції (навчальні питання):

1. Розкриття та оцінка пропозицій, визначення переможця та укладення договору

Основні поняття

Розкриття пропозицій. “Класичний” тендерний алгоритм. Оцінювання невідхиленних пропозицій. Основні критерії процедури оцінювання пропозицій. Протокол розкриття пропозицій. Відхилення тендерної пропозиції. Основні підходи щодо послідовності оцінювання пропозицій. Методики оцінювання пропозицій. Приведена ціна.

Інформаційні джерела: 7, 8, 20.

План лекції №17

Тема 9. Оскарження процедур закупівлі

План лекції (навчальні питання)

1. Загальна характеристика інституту оскарження у сфері закупівель.
2. Процедура розгляду скарги.

Основні поняття

Неупереджений і ефективний захист прав та законних інтересів учасників процедури закупівель. Процедура оскарження. Змагальність сторін. Орган оскарження. Функції Органу оскарження. Постійно діюча адміністративна колегія АМКУ. Належні процесуальні права сторін процедури закупівель. Справедливий баланс між інтересами суб'єкта оскарження та інтересами замовника. Право особи на подання скарги. Наявність “сукупно двох обставин”. Неправомірність діяння замовника. Види невідновлювальних строків для подання скарг. Вимоги до “змісту” скарги. Вимоги до “подання” скарги. Підстави для “не розгляду” скарги. Засоби забезпечення захисту прав суб'єкта оскарження. Процедура розгляду скарги.

Інформаційні джерела: 8, 12, 18.

План лекції №18

Тема 10. Договір про закупівлю

План лекції (навчальні питання)

1. Поняття договору про закупівлю.
2. Особливості процедури внесення змін до умов договору про закупівлю.

Основні поняття

Договір про закупівлю. Специфічні особливості договору про закупівлю. Визначення предмета договору. Предмет закупівлі та предметом договору. Обсяг закупівлі. Ціна договору. Перегляд ціни. Імпортна складова продукції (послуг). Строки укладення та дії договору про закупівлю. Закінчення строку дії договору. Умови і спосіб досягнення згоди сторін. Особливості відповідальності сторін договору і його нікчемності. Факт укладення договору про закупівлю. зміни у договір про закупівлю.

Інформаційні джерела: 8, 21.

МОДУЛЬ 3. «ВСТУП ДО ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ ПОЛІТИКИ»

План лекцій № 19

Тема 1. Економічна політика держави

План лекції (навчальні питання)

1. Механізм економічної політики держави.
2. Види економічної політики держави.

Основні поняття

Економічна політика як наука, як управлінська діяльність, як навчальна дисципліна. Механізм економічної політики. Об'єкти і суб'єкти економічної політики. “Носії економічної політики” і “носії впливу на економічну політику”. Етапи формування і реалізації державної економічної політики. Підходи, на яких ґрунтується формування економічної політики. Чинники, які обмежують реалізацію економічної політики. Принципи економічної політики. Цілі економічної політики, їх класифікація. Інструменти та індикатори економічної політики. Проблеми економічної політики. Часові лаги економічної політики. Короткострокова (поточна, економічна тактика) та довгострокова (стратегія економічного розвитку, економічна стратегія) економічна політика. Активна, пасивна, ліберальна, жорстка, консервативна економічна політика.

Загальнодержавна та регіональна економічна політика. Розподільча, антикризова, перерозподільча і політика регулювання. Економічна політика за об'єктом впливу: фінансова, структурна, зовнішньоекономічна, амортизаційна, цінова, антимонопольно-конкурентна, анти циклічна.

Інформаційні джерела: 11, 24.

План лекцій № 20

Тема 2. Фінансова політика держави

План лекції (навчальні питання)

1. Сутність фінансової політики, її функції, зміст та завдання.
2. Основоположні принципи фінансової політики.
3. Складові фінансової політики, їх характеристика.
4. Стратегія і тактика фінансової політики.
5. Типи та види фінансової політики.

Основні поняття

Місце фінансової політики у політиці держави. Головне призначення фінансової політики держави. Фінансовий механізм. Фінансові методи, фінансові важелі, фінансові інструменти, нормативно-правове забезпечення, інформаційне забезпечення, організаційне забезпечення. Фінансове планування, оперативне управління, фінансовий контроль, фінансове забезпечення і фінансове регулювання. Об'єкти і суб'єкти фінансової політики. Функції фінансової політики держави. Основоположні принципи фінансової політики. Складові фінансової політики. Фінансова стратегія і фінансова тактика. Регламентування фінансових відносин у суспільстві, здійснення поточної фінансової діяльності. Жорстка регламентація, помірна регламентація, політика мінімальних обмежень. Політика стабілізації, політика економічного зростання, політика стримування ділової активності.

Інформаційні джерела: 10, 11, 13, 14, 24.

План лекцій № 21

Тема 3. Бюджетна політика держави

План лекції (навчальні питання)

1. Зміст бюджетної політики держави та її завдання.
2. Класифікація видів бюджетної політики, їх характеристика.
3. Принципи формування бюджетної політики держави.

Основні поняття

Місце бюджетної політики у політиці держави. Основні умови формування бюджетної політики. Правове регулювання бюджетної політики. Зміст бюджетної політики. Завдання бюджетної політики. Бюджетна стратегія і бюджетна тактика. Політика у сфері доходів та видатків бюджетів, у сфері бюджетного регулювання і міжбюджетних відносин, у сфері бюджетного дефіциту і державного боргу. Бюджетне прогнозування, бюджетне програмування. Принципи бюджетної політики. Ефективність бюджетної політики.

Інформаційні джерела: 1, 3, 11, 24.

План лекцій № 22

Тема 4. Податкова політика держави

План лекції (навчальні питання)

1. Сутність податкової політики.
2. Види податкової політики.
3. Правове регулювання податкової політики в Україні

Основні поняття

Податкова політика. Напрями податкової політики. Види податкової політики: дискреційна і недискреційна. Цілі податкової політики. Податкова система України. Правове регулювання податкової політики.

Інформаційні джерела: 3, 4, 11, 14, 24.

План лекцій № 23**Тема 5. Грошово-кредитна політика держави****План лекції (навчальні питання)**

1. Економічна сутність грошово-кредитної політики.
2. Цілі та інструменти грошово-кредитної політики.
3. Види грошово-кредитної політики та механізм її дії.

Основні поняття

Суть і мета грошово-кредитної політики. Суб'єкти і об'єкти грошово-кредитної політики. Національний банк України. Цілі монетарної політики. Класифікація інструментів монетарної політики. Облікова ставка, норма обов'язкових резервів, операції на відкритому ринку. Політика «дорогих грошей», політика «дешевих грошей». Жорстка і гнучка грошово-кредитна політика. Механізм дії грошово-кредитної політики.

Інформаційні джерела: 3, 11, 24, 31.

МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ, СЕМІНАРІВ

МОДУЛЬ 1 «ФІНАНСИ, ПОДАТКИ І СИСТЕМА СОЦІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ»

Практичне заняття № 1

Тема 1. Предмет фінансової науки як пізнання сутності фінансів

Питання для обговорення

1. Охарактеризувати фінанси як економічну категорію. Чому фінанси є об'єктивно існуючою категорією? Що є основним матеріальним джерелом фінансів?
2. Які особливості притаманні фінансам?
3. В чому полягає відмінність категорій «фінанси» і «фінансові ресурси»?
4. Що є предметом вивчення фінансової науки?
5. Між якими економічними суб'єктами та за яких обставин виникають грошові відносини?
6. Якими є сутність і принцип здійснення розподільної функції фінансів?
7. Які Ви знаєте етапи розподілу вартості валового внутрішнього продукту? Охарактеризуйте їх.
8. Що є первинними доходами економічних суб'єктів, які беруть участь у створенні ВВП?
9. З яких стадій складається перерозподіл ВВП?
10. Який механізм реалізації контрольної функції фінансів? Що таке фінансовий контроль?
11. В чому виявляється суспільне призначення фінансів?

Вирішення практичного завдання

Визначте, правильними (+) чи неправильними (-) є твердження, відповідь обґрунтуйте (робота в малих групах):

1. Матеріальною основою фінансів є гроші.
2. Сутність фінансів виявляється, передусім, через контрольну функцію.
3. Фінансова система є одним з головних важелів здійснення державою фінансової політики.
4. Розподіл валового внутрішнього продукту є необхідною передумовою забезпечення безперервності виробництва.
5. Фінанси суб'єктів господарювання є базовою сферою державних фінансів.
6. Фінансові ресурси хоч і виступають завжди у грошовій формі, стають ними тоді, коли накопичуються у відповідних фондах.
7. Централізовані та децентралізовані фонди грошових коштів утворюються на основі розподілу валового внутрішнього продукту та національного доходу.
8. Збільшення національного доходу є однією з умов зростання фінансових ресурсів держави.
9. Усі фінансові відносини є грошовими, але не всі грошові відносини є фінансовими.
10. Розподільні і перерозподільні процеси фінансових відносин виявляються під час сплати рахунків за товари та послуги.
11. Фінансові відносини завжди пов'язані з формуванням фінансових ресурсів, утворенням і використанням грошових фондів цільового призначення.
12. Фінанси - це сукупність грошових відносин, що виникають у процесі створення валового внутрішнього продукту.
13. На сучасному етапі розвитку фінансів відбувається поступове зростання їх ролі на макрорівні і зниження - на мікрорівні.
14. Фінансові ресурси утворюються в процесі матеріального виробництва за рахунок створення нової вартості, в результаті чого створюється ВВП.

15. Суспільне призначення фінансів виявляється у формуванні та використанні грошових фондів держави за допомогою особливих форм руху вартості.

Теми рефератів

1. Розвиток фінансової думки у працях українських учених.
2. Дискусійні підходи до визначення функцій фінансів.

Інформаційні джерела: 2, 10, 13, 14, 22.

Практичне заняття № 2

Тема 2. Фінансові ресурси та фінансова система держави

Питання для обговорення

1. Що таке фінансові ресурси? Якими є форми фінансових ресурсів держави? На яких рівнях економічної системи накопичуються фінансові ресурси?
2. Які основні джерела формування грошових доходів держави?
3. Як поділяються фінансові ресурси держави за формами походження?
4. Які є методи формування фінансових ресурсів і в чому вони полягають?
5. Які є методи розподілу фінансових ресурсів?
6. Якими є зміст і види дотації? Що таке субвенція та для чого її використовують? Якими є зміст і призначення субсидії?
7. Яка існує класифікація методів використання фінансових ресурсів?
8. Дайте визначення терміна «фінансова система».
9. Охарактеризуйте фінансову систему за внутрішньою структурою.
10. Що таке організаційна структура фінансової системи?
11. Які сфери і ланки входять до складу фінансової системи?
12. Чому фінанси суб'єктів господарювання є базовою ланкою всієї фінансової системи?
13. Який зміст фінансів домашніх господарств?
14. Який зміст і призначення державних фінансів? Які основні ланки державних фінансів?
15. Дайте характеристику міжнародних фінансів.
16. Що таке фінансовий ринок і в чому його призначення?

Вирішення практичного завдання

Контрольний тест на засвоєння вивченого матеріалу даної теми.

1. *Фінанси — це:*
 - а) грошові фонди населення, підприємств, держави;
 - б) сукупність відносин, пов'язаних зі створенням, розподілом і перерозподілом ВВП;
 - в) загальний еквівалент, за допомогою якого насамперед вимірюються витрати праці виробників;
 - г) сукупність відносин, пов'язаних зі створенням державного бюджету та його використанням.
2. *Базовою сферою фінансової системи країни є фінанси підприємств, тому що:*
 - а) для них характерна висока регламентація державних фінансових відносин;
 - б) у них існують власні доходи;
 - в) саме тут утворюється більшість фінансових ресурсів держави;
 - г) завдяки їм тимчасово вільні кошти перетворюються на позичковий капітал для інвестицій в економіку.
3. *Фінанси виконують такі основні функції:*
 - а) розподільну, контрольну;
 - б) стимулюючу, засобу платежу;
 - в) контрольну, засобу обігу;
 - г) розподільну, засобу платежу.
4. *До складу державних фінансів не входять:*
 - а) державний кредит;
 - б) державний бюджет;

- в) державні цільові фонди;
- г) фінанси підприємств колективної форми власності.

5. *Фінансові ресурси - це:*

- а) фонди, створені міністерствами та відомствами;
- б) ресурси в натурально-речовій формі, які використовують у виробничій діяльності суб'єкти господарювання;
- в) грошові фонди, які створюються в процесі розподілу, перерозподілу та використання ВВП за певний період;
- г) економічні відносини, що формуються під час створення та розподілу грошових доходів у держави та господарюючих суб'єктів.

6. *Дія контрольної функції фінансів виявляється у:*

- а) мобілізації фінансових ресурсів суб'єктів економічної діяльності;
- б) контролі за формуванням і використанням доходів суб'єктів фінансових відносин;
- в) розподілі та перерозподілі всіх грошових надходжень економічних суб'єктів;
- г) контролі за формуванням централізованих фондів грошових коштів.

7. *Суспільним призначенням фінансів є:*

- а) грошові відносини з мобілізації фінансових ресурсів у розпорядження держави;
- б) рух вартості без участі готівки перерахуванням коштів по рахунках кредитних установ;
- в) формування та використання грошових фондів держави за допомогою особливих форм руху вартості;
- г) грошові відносини, пов'язані з використанням державних засобів на потреби держави.

8. *У складі фінансової системи виділяють такі сфери:*

- а) міжнародні фінанси;
- б) державний бюджет;
- в) державний кредит;
- г) міжнародний фінансовий ринок.

9. *Специфічна ланка державних фінансів, яка безпосередньо пов'язана з бюджетним дефіцитом, — це:*

- а) державний кредит;
- б) фінанси домогосподарств;
- в) комерційний кредит;
- г) фінансовий ринок.

10. *Суб'єктами фінансових відносин є:*

- а) доходи, податки, збори;
- б) валовий внутрішній продукт;
- в) держава, підприємства, громадяни;
- г) надходження від державних позик.

11. *Поняття «фінансова система» означає:*

- а) сукупність централізованих фінансів;
- б) потоки фінансових ресурсів;
- в) сукупність коштів, що перебувають у розпорядженні держави та суб'єктів господарювання;
- г) сукупність різних сфер і ланок, які відображають специфічні форми та методи фінансових відносин.

12. *Фінансові відносини виникають на стадії:*

- а) виробництва, обміну, розподілу;
- б) розподілу, перерозподілу;
- в) виробництва, обміну, перерозподілу;
- г) розподілу, перерозподілу, виробництва.

13. *Державні фінанси - це:*

- а) сукупність усієї грошової маси в країні;
- б) система грошових фондів, що забезпечують процес виробництва і відтворення;

- в) обсяг грошової маси, що використовується для обслуговування товарного обігу;
- г) система економічних відносин, пов'язаних з формуванням, розподілом і використанням фондів грошових коштів з метою виконання завдань і функцій держави.

14. *Провідною ланкою державних фінансів є:*

- а) державний кредит;
- б) державний бюджет;
- в) позабюджетні фонди;
- г) місцеві бюджети.

15. *При розподілі державних грошових коштів застосовують:*

- а) метод фінансування;
- б) метод планування;
- в) добровільний метод мобілізації фінансових ресурсів;
- г) метод установлення нормативів і лімітів використання грошових коштів.

16. *Об'єктами фінансових відносин є:*

- а) грошові доходи;
- б) валовий внутрішній продукт і національне багатство;
- в) прибуток, податки, цінні папери;
- г) держава, підприємницькі структури, населення.

17. *Централізовані фонди грошових коштів створюються на рівні:*

- а) установи;
- б) підприємства;
- в) держави;
- г) коштів індивідуальних осіб.

18. *Розподільна функція фінансів реалізується у процесі:*

- а) первинного розподілу ВВП та НД;
- б) контролю за розподілом ВВП до відповідних фондів;
- в) вторинного розподілу (перерозподілу) ВВП та НД;
- г) розподілу та перерозподілу ВВП та НД через фінансову систему.

19. *Категорія, яка являє собою загальний еквівалент, за допомогою якого визначають витрати праці виробників:*

- а) гроші;
- б) капітал;
- в) фінанси;
- г) фінансові ресурси.

20. *Основним джерелом зростання та накопичення фінансових ресурсів держави є:*

- а) доходи громадян;
- б) валовий національний продукт;
- в) доходи підприємств і організацій;
- г) доходи державних та муніципальних підприємств.

Теми рефератів

1. Структурна побудова та засади функціонування фінансової системи в Україні.
2. Роль страхування у фінансовій системі держави

Інформаційні джерела: 2, 10, 13, 14, 22.

Практичне заняття № 3

Тема 3. Структура бюджетної системи України. Державний бюджет

Питання для обговорення

1. Бюджетна система України. Поняття зведеного бюджету.
2. Функції, які виконує бюджет.
3. Характеристика доходів бюджету.
4. Видатки бюджету. Основні напрями. Види та суть класифікацій видатків бюджету.
5. Характеристика стану Держбюджету.

6. Види бюджетного дефіциту.
7. Основні причини бюджетного дефіциту. Заходи щодо обмеження бюджетного дефіциту.
8. Джерела фінансування бюджетного дефіциту.

Вирішення практичного завдання

Контрольний тест на засвоєння вивченого матеріалу даної теми.

1. Термін “бюджет” у перекладі означає:

- а) книга;
- б) шкіряний мішок;
- в) шкіряні рукавиці;
- г) коробка.

2. Більшість вчених визначає такі функції бюджету:

- а) фінкальну, стимулюючу, розподільчу, контрольну;
- б) контрольну;
- в) контрольну, регулюючу;
- г) головну, стимулюючу.

3. Контрольна функція бюджету:

- а) сприяє формуванню уявлень про те, наскільки своєчасно і повно фінансові ресурси надходять у розпорядження держави, як фактично складаються пропорції в розподілі бюджетних коштів та чи ефективно вони використовуються;
- б) відображає процес концентрації грошових коштів у державі та їхнє використання з метою задоволення загальнодержавних потреб;
- в) відображає процес концентрації та розподілу грошових коштів у державі;
- г) сприяє формуванню уявлень про те, як фактично складаються пропорції в розподілі бюджетних коштів та чи ефективно вони використовуються.

4. За формою бюджет є:

- а) планом доходів держави;
- б) фінансовим планом;
- в) планом видатків держави;
- г) державним планом.

5. Бюджет як фінансовий план відображає:

- а) результати розподільчих процесів, що здійснюються за допомогою бюджетних відносин, передбачені джерела та обсяги надходжень, напрямки розподілу та використання коштів централізованого грошового фонду держави;
- б) результати розподільчих процесів, що здійснюються за допомогою бюджетних відносин, передбачені джерела та обсяги надходжень;
- в) джерела та обсяги надходжень централізованого грошового фонду держави;
- г) напрямки розподілу та використання коштів централізованого грошового фонду держави.

6. За організаційною будовою бюджет держави – це:

- а) централізований фонд грошових коштів;
- б) центральна ланка фінансової системи;
- в) юридичний акт;
- г) план доходів і видатків.

7. За матеріальним змістом бюджет держави – це:

- а) централізований фонд грошових коштів;
- б) центральна ланка фінансової системи;
- в) юридичний акт;
- г) план доходів і видатків.

8. За правовим характером бюджет держави – це:

- а) централізований фонд грошових коштів;
- б) центральна ланка фінансової системи;

в) юридичний акт;

г) план доходів і видатків.

9. *Бюджетний дефіцит – це:*

а) перевищення доходів над видатками бюджету;

б) перевищення видатків над доходами бюджету;

в) баланс доходів і видатків бюджету;

г) перевищення витрат над податками.

10. *Бюджетний профіцит – це:*

а) перевищення податків над витратами бюджету;

б) перевищення доходів над видатками бюджету;

в) баланс доходів і видатків бюджету;

г) перевищення видатків над доходами бюджету.

11. *Збалансованість бюджету – це:*

а) перевищення доходів над видатками бюджету;

б) перевищення податків над витратами бюджету;

в) перевищення видатків над доходами бюджету;

г) баланс доходів і видатків бюджету.

12. *За періодом виникнення бюджетний дефіцит є:*

а) вимушений і невимушений;

б) плановий і звітний;

в) активний і пасивний;

г) номінальний і реальний.

13. *За причинами виникнення бюджетний дефіцит є:*

а) активний і пасивний;

б) плановий і звітний;

в) номінальний і реальний;

г) вимушений і невимушений.

14. *За напрямками дефіцитного фінансування бюджетний дефіцит є:*

а) вимушений і невимушений;

б) активний і пасивний;

в) плановий і звітний;

г) номінальний і реальний.

15. *Джерелами фінансування дефіциту бюджету є:*

а) емісійні та неемісійні джерела;

б) продаж державних активів, державні запозичення;

в) продаж державних активів, монетизація дефіциту;

г) державні запозичення, монетизація дефіциту.

16. *Державні запозичення здійснюються у вигляді:*

а) внутрішнього фінансування;

б) зовнішнього та внутрішнього фінансування;

в) зовнішнього фінансування;

г) емісійного фінансування.

17. *Бюджетна система України – це:*

а) сукупність місцевих бюджетів;

б) сукупність державного та місцевих бюджетів;

в) сукупність бюджетів місцевого самоврядування;

г) сукупність державного бюджету та бюджетів місцевого самоврядування.

18. *Бюджетна система України ґрунтується на таких принципах:*

а) повноти, обґрунтованості, ефективності, субсидіарності;

б) єдності бюджетної системи, збалансованості, самостійності, повноти, відповідальності учасників бюджетного процесу;

в) єдності бюджетної системи, збалансованості, самостійності, повноти, обґрунтованості, ефективності та результативності, субсидіарності, цільового використання бюджетних коштів, справедливості і неупередженості, публічності та прозорості;

г) єдності бюджетної системи, трансфертності, самостійності, повноти, обґрунтованості, ефективності та результативності, субсидіарності, цільового використання бюджетних коштів, справедливості і неупередженості, публічності та прозорості, відповідальності учасників бюджетного процесу.

19. До доходів Державного бюджету України належать:

а) податкові надходження, неподаткові надходження та міжбюджетні трансфери;

б) податкові надходження, неподаткові надходження, доходи від операцій з капіталом і трансфери;

в) податкові та неподаткові надходження;

г) податкові надходження, неподаткові надходження та доходи від операцій з капіталом.

20. Міжбюджетні трансфери – це:

а) кошти, які безоплатно та безповоротно передаються з одного бюджету до іншого;

б) кошти, які безоплатно та безповоротно передаються від юридичних осіб до бюджету;

в) кошти, які безоплатно та безповоротно передаються з бюджету юридичним і фізичним особам;

г) кошти, які передаються з одного бюджету до іншого на засадах платності та строковості.

21. Видатки бюджету – це:

а) кошти, що спрямовуються на здійснення програм і заходів, передбачених відповідним бюджетом, за винятком коштів на погашення основної суми боргу та повернення надміру сплачених до бюджету сум;

б) видатки бюджету та кошти на погашення основної суми боргу;

в) кошти, спрямовані на здійснення програм і заходів, передбачених відповідним бюджетом;

г) видатки бюджету та повернення надміру сплачених до бюджету сум.

22. Згідно з Бюджетним кодексом України видатки бюджету класифікуються за такими ознаками:

а) економічною, відомчою;

б) економічною, функціональною;

в) економічною, відомчою;

г) економічною, функціональною, відомчою, програмною.

23. Відомча класифікація видатків бюджету дає змогу визначити:

а) перелік видатків бюджету;

б) перелік головних розпорядників бюджетних коштів;

в) перелік бюджетних програм;

г) перелік функцій органів державної влади.

24. Функціональна класифікація видатків містить видатки на:

а) загальнодержавні функції; оборону; громадський порядок; безпеку та судову владу; економічну діяльність; охорону навколишнього природного середовища; житлово-комунальне господарство; охорону здоров'я; духовний та фізичний розвиток; освіту; соціальний захист і соціальне забезпечення;

б) охорону здоров'я; духовний та фізичний розвиток; освіту; соціальний захист і соціальне забезпечення;

в) загальнодержавні функції; оборону; громадський порядок; безпеку та судову владу;

г) загальнодержавні функції; оборону; громадський порядок; безпеку та судову владу; економічну діяльність; охорону навколишнього природного середовища; житлово-комунальне господарство.

Теми рефератів

1. Бюджетне регулювання, його мета. Правове забезпечення бюджетного регулювання.
2. Бюджетні системи різних країн світу (на вибір студента).

Інформаційні джерела: 1- 3, 10, 13, 14.

Практичне заняття № 4-5
Тема 4. Державні цільові фонди
Питання для обговорення

1. Бюджетні та позабюджетні цільові фонди.
2. Чим зумовлена необхідність функціонування соціальних позабюджетних фондів?
3. Якою є економічна сутність соціальних позабюджетних фондів?
4. У чому полягає роль соціальних позабюджетних фондів?
5. Яка існує класифікація соціальних позабюджетних фондів?
6. Які державні цільові фонди створено в Україні для забезпечення загальнообов'язкового соціального страхування?
7. Чому державні цільові фонди належать до некомерційних самоврядних організацій?
8. Яким чином здійснюється управління соціальними позабюджетними фондами?
9. Що таке єдиний соціальний внесок і на рахунки якої установи він сплачується?
10. Якими є рівні вітчизняної системи пенсійного забезпечення?
11. Які завдання виконує Пенсійний фонд України?
12. За рахунок яких джерел формуються доходи Пенсійного фонду України?
13. На які цілі використовуються кошти Пенсійного фонду України?
14. Які джерела доходів та напрями використання коштів Фонду соціального страхування України?
15. Якими є склад доходів та напрями використання коштів Фонду загальнообов'язкового державного соціального страхування на випадок безробіття?

Вирішення практичного завдання

Контрольний тест на засвоєння вивченого матеріалу даної теми.

1. *Позабюджетні цільові фонди в Україні створюються:*
 - а) на регіональному рівні;
 - б) тільки на місцевому рівні;
 - в) на державному та місцевому рівнях;
 - г) тільки на державному рівні.
2. *Виконання бюджетів соціальних страхових фондів в Україні доручено:*
 - а) Державній казначейській службі України;
 - б) Міністерству фінансів України;
 - в) Рахунковій палаті України;
 - г) Державній фінансовій інспекції України.
3. *Залежно від рівня управління державні цільові фонди поділяються на:*
 - а) постійні і тимчасові;
 - б) загальні і спеціальні;
 - в) економічні й соціальні;
 - г) загальнодержавні та регіональні.
4. *Основним джерелом формування доходів позабюджетних фондів є:*
 - а) кошти державного бюджету;
 - б) цільові надходження з бюджету;
 - в) обов'язкові платежі юридичних і фізичних осіб, установлені законодавством;
 - г) добровільні внески і пожертвування юридичних і фізичних осіб.
5. *Страхування у разі постійної втрати працездатності здійснюється за рахунок:*
 - а) Пенсійного фонду України;
 - б) Державного бюджету України;
 - в) Фонду соціального захисту інвалідів;
 - г) Фонду соціального страхування на випадок безробіття.
6. *Які цільові фонди входять до складу Державного бюджету України:*
 - а) Пенсійний фонд України;

- б) Фонд соціального захисту інвалідів;
- в) Фонд загальнообов'язкового державного соціального страхування на випадок безробіття;
- г) Фонд соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань?

7. *Цільові виплати на прожиття громадянам з мінімальними доходами здійснюються за рахунок:*

- а) Фонду соціального захисту інвалідів;
- б) Пенсійного фонду України;
- в) Державного бюджету України;
- г) Фонду соціального страхування на випадок безробіття.

8. *Органи управління Пенсійного фонду України утримуються за рахунок:*

- а) коштів Пенсійного фонду;
- б) коштів місцевих бюджетів;
- в) коштів Державного бюджету;
- г) коштів Державної казначейської служби.

9. *На рахунки якої установи в Україні сплачується єдиний соціальний внесок:*

- а) Пенсійного фонду;
- б) Міністерства доходів і зборів;
- в) Фонду соціального страхування від нещасних випадків;
- г) Фонду соціального страхування з тимчасової втрати працездатності;
- д) немає правильної відповіді.

10. *Організація санаторно-курортного лікування та відпочинку громадян в Україні здійснюється за рахунок коштів:*

- а) Фонду соціального захисту інвалідів;
- б) Фонду соціального страхування на випадок безробіття;
- в) Фонду соціального страхування, який охоплює соціальне страхування з тимчасової втрати працездатності та соціальне страхування від нещасних випадків;
- г) Пенсійного фонду.

11. *Основним централізованим фондом грошових коштів держави є:*

- а) Державний бюджет;
- б) Державний пенсійний фонд;
- в) Державний фонд соціального страхування на випадок безробіття;
- г) Державний фонд соціального страхування з тимчасової втрати працездатності.

12. *Який фонд створений з метою проведення профілактичних заходів з охорони праці:*

- а) Пенсійний фонд;
- б) Фонд соціального захисту інвалідів;
- в) Фонд соціального страхування;
- г) Фонд страхування пенсіонерів?

13. *Пенсійний фонд має право:*

- а) виплачувати пенсії по інвалідності внаслідок професійного захворювання;
- б) надавати коротко- і довгострокові кредити пенсіонерам;
- в) вносити кошти на депозитні рахунки в комерційних банках;
- г) проводити розрахунково-касове обслуговування пенсіонерів.

14. *Касове виконання Фонду соціального страхування забезпечує:*

- а) Рахункова палата України;
- б) Національний банк України;
- в) Міністерство фінансів України;
- г) Державна казначейська служба України.

15. *Фонди, які формуються з метою прискореного вирішення актуальних проблем і припиняють функціонування після виконання покладених на них завдань, є:*

- а) постійними;
- б) соціальними;

- в) тимчасовими;
- г) економічними.

16. *Третій рівень пенсійної системи передбачає:*

- а) загальнообов'язкове державне страхування;
- б) добровільне недержавне пенсійне страхування;
- в) обов'язкове накопичення пенсійних внесків на особистих рахунках громадян;
- г) залежність майбутнього обсягу пенсій від страхового стажу та величини сплачених внесків.

17. *Допомога на поховання непрацюючих пенсіонерів виплачується за рахунок коштів:*

- а) Пенсійного фонду;
- б) Державного бюджету;
- в) Фонду соціального захисту інвалідів;
- г) Фонду соціального страхування від нещасних випадків;

18. *Залежно від цільового призначення державні цільові фонди поділяються на:*

- а) постійні і тимчасові;
- б) загальні і спеціальні;
- в) економічні й соціальні;
- г) державні та регіональні.

19. *Складовими системи накопичувального пенсійного забезпечення в Україні є:*

- а) обов'язкове накопичувальне пенсійне забезпечення та недержавне пенсійне забезпечення;
- б) тільки накопичувальна система загальнообов'язкового державного пенсійного страхування;
- в) солідарна система загальнообов'язкового державного пенсійного страхування та система недержавного пенсійного забезпечення;
- г) накопичувальна система загальнообов'язкового державного пенсійного страхування та солідарна система загальнообов'язкового державного пенсійного страхування.

20. *Оперативне управління позабюджетними цільовими фондами здійснюють:*

- а) державні органи влади;
- б) Кабінет Міністрів України;
- в) Державна казначейська служба України;
- г) спеціально створений адміністративний апарат.

Теми рефератів

1. Становлення та розвиток державних страхових фондів в Україні.
2. Медичне страхування та перспективи його запровадження в Україні.
3. Сучасний стан пенсійного забезпечення в Україні та напрями його вдосконалення.

Інформаційні джерела: 10, 14, 34-36.

Практичне заняття № 6

Тема 5. Державний кредит та державний борг

Питання для обговорення

1. Якою є економічна сутність і роль державного кредиту?
2. У чому полягають функції державного кредиту?
3. Які є форми міжнародного державного кредиту?
4. Які є форми внутрішнього державного кредиту?
5. У чому полягає класифікація державних запозичень?
6. Який механізм залучення та погашення державних позик?
7. У чому сутність державного боргу? Які є види державного боргу?
8. Яким чином державний борг впливає на фінансове становище держави?
9. Якими є мета, завдання та принципи управління державним боргом?
10. Які є етапи управління державним боргом?
11. Які існують способи використання залучених державних позик?
12. Що таке погашення та обслуговування державного боргу?

Вирішення практичного завдання

Контрольний тест на засвоєння вивченого матеріалу даної теми.

1. *Державний кредит — це:*

- а) відносини вторинного розподілу дохідної частини бюджету;
- б) відносини вторинного розподілу вартості національного доходу;
- в) відносини первинного розподілу вартості валового внутрішнього продукту;
- г) відносини вторинного розподілу вартості валового внутрішнього продукту

2. *Яке джерело погашення державних позик найбільше призводить до зростання державного боргу:*

- а) емісія грошей;
- б) рефінансування боргу;
- в) економія коштів від зменшення податків;
- г) додаткові надходження від податків?

3. *Якщо центральний банк продає велику кількість державних цінних паперів, то це зумовлює:*

- а) зменшення ринкової ставки відсотка;
- б) скорочення джерел фінансування інвестицій;
- в) зростання обсягу позик, наданих комерційними банками;
- г) збільшення заощаджень фізичних осіб і прибутків юридичних осіб.

4. *Державні цінні папери, які купуються з певною знижкою, а погашаються за номінальною вартістю, є:*

- а) купонними;
- б) вигрешними;
- в) відсотковими;
- г) дисконтними.

5. *Вихідною передумовою державного запозичення є:*

- а) довіра кредиторів до держави;
- б) зацікавленість кредиторів у наданні позик державі;
- в) наявність кредиторів, у яких є тимчасово вільні кошти;
- г) можливість держави своєчасно і повністю повернути борг і виплатити дохід.

6. *Обслуговування та погашення державного внутрішнього боргу здійснює:*

- а) Верховна Рада України;
- б) Кабінет Міністрів України;
- в) Міністерство фінансів України;
- г) Державна казначейська служба України.

7. *Які функції виконує державний кредит:*

- а) контрольну та розподільну;
- б) фінкальну, планову та розподільну;
- в) розподільну, регулюючу та управлінську;
- г) розподільну, регулюючу та контрольну?

8. *Погашення державних позик здійснюється за рахунок коштів:*

- а) бюджету;
- б) страхових компаній;
- в) суб'єктів господарювання;
- г) державних цільових фондів.

9. *Зміна строків дії державних позик, яка проводиться переважно у формі збільшення строків дії облігацій попередніх позик, — це:*

- а) конверсія позики;
- б) уніфікація позики;
- в) консолідація позики;
- г) анулювання боргів.

10. *Які державні цінні папери їх власники не можуть перепродати:*

- а) місцеві;
- б) неринкові;
- в) ринкові;
- г) заставні?

11. *Найбільш реальним джерелом погашення державних позик є:*

- а) залучені від нових позик кошти;
- б) додаткові надходження від податків;
- в) економія коштів від зменшення видатків;
- г) доходи, отримані від інвестування позичених коштів.

12. *Проблема державного боргу полягає у:*

- а) абсолютній величині боргу;
- б) забезпеченості платоспроможності держави;
- в) відсотковому відношенні до національного доходу;
- г) відсотковому відношенні до валового внутрішнього продукту.

13. *Який вид кредиту зазвичай не передбачає застосування штрафних санкцій до позичальника:*

- а) державний;
- б) іпотечний;
- в) банківський;
- г) комерційний?

14. *Граничні обсяги державного і зовнішнього боргу встановлює:*

- а) Президент України;
- б) Верховна Рада України;
- в) Національний банк України; /
- г) Міністерство фінансів України.

15. *Визнання державою своєї неплатоспроможності — це:*

- а) дефолт;
- б) санація;
- в) дефляція;
- г) банкрутство.

16. *Ким виступає держава у кредитних відносинах, які не завжди призводять до зміни величини фонду грошових коштів:*

- а) емітентом;
- б) гарантом;
- в) кредитором;
- г) позичальником?

17. *Найважливішим чинником державних позик є:*

- а) довіра кредиторів до держави;
- б) зацікавленість кредиторів у наданні позик державі;
- в) наявність кредиторів, у яких є тимчасово вільні кошти;
- г) можливість держави своєчасно і повністю повернути борг і виплатити дохід.

18. *Можливість погашення зовнішнього боргу визначається:*

- а) станом торговельного балансу;
- б) величиною золотовалютних резервів країни;
- в) величиною дохідної частини бюджету;
- г) розміром резервного фонду Кабінету Міністрів.

19. *За допомогою розподільної функції державного кредиту здійснюється:*

- а) регулювання грошового обігу;
- б) фінансування витрат держави;
- в) підтримка малого та середнього бізнесу;
- г) формування централізованих грошових фондів держави.

20. *За правом емісії державні позики поділяються на:*

- а) внутрішні й зовнішні;
- б) готівкові та безготівкові;
- в) державні і місцеві;
- г) ринкові й неринкові.

Теми рефератів

1. Державний кредит як суспільна позикова система.
 2. Дискусійні питання щодо тягара державного боргу.
 3. Склад і структура державного боргу України. Наслідки зростання державного боргу.
- Інформаційні джерела:** 3, 10, 14.

Практичне заняття № 7

Тема 6. Місцеві фінанси

Питання для обговорення

1. У чому сутність і необхідність місцевих фінансів?
2. У чому полягає призначення місцевих фінансів?
3. Якими є функції місцевих фінансів?
4. Якими є принципи організації місцевих фінансів?
5. Який склад і призначення місцевих фінансових інститутів?
6. Що таке місцеві запозичення та в яких випадках вони виникають?
7. Що являють собою фінанси комунальних господарств?
8. Чому місцеві бюджети є центральною ланкою у системі місцевих фінансів?
9. Яка економічна сутність місцевих бюджетів?
10. Що таке дохідна частина місцевих бюджетів?
11. Якою є зарубіжна практика формування дохідної частини місцевих бюджетів?
12. Що таке закріплені доходи та міжбюджетні трансферти?
13. Чому головним елементом місцевих фінансів є видатки?
14. Яка існує класифікація видатків місцевих бюджетів?
15. Що таке збалансування місцевих бюджетів?
16. За яких обставин виникає вертикальний фіскальний дисбаланс?
17. Якими шляхами можна усунути вертикальний фіскальний дисбаланс?
18. У яких випадках виникають горизонтальні фіскальні дисбаланси?
19. Що таке фінансове вирівнювання?
20. Які існують проблеми фінансового вирівнювання в Україні?

Вирішення практичного завдання

Контрольний тест на засвоєння вивченого матеріалу даної теми.

1. *Місцеві фінанси - це:*

- а) сукупність органів управління фінансами на рівні регіонів;
- б) система економічних відносин, за допомогою яких формуються регіональні спеціальні фонди;
- в) система економічних відносин, що складаються у суспільстві у процесі формування, розподілу та використання централізованого фонду грошових коштів держави;
- г) система економічних відносин, за допомогою яких формуються, розподіляються та перерозподіляються фонди грошових коштів, що використовуються на економічний та соціальний розвиток територій.

2. *За суб'єктом формування вирізняють бюджети:*

- а) державний та місцевий;
- б) додатковий і приєднаний;
- в) закріплений та регульований;
- г) поточний і бюджет розвитку.

3. *Власністю територіальної громади є:*

- а) майно приватного сектора;
- б) майно державних підприємств;

- в) майно кооперативних підприємств;
- г) майно підприємств комунального господарства.

4. *За економічним змістом доходи місцевих органів влади поділяються на:*

- а) поточні й капітальні;
- б) податкові та неподаткові;
- в) власні і закріплені;
- г) трансферти від центральної влади та органів влади вищого територіального рівня.

5. *В якому році Україна приєдналася до Європейської хартії про місцеве самоврядування:*

- а) 1991;
- б) 1996;
- в) 1993;
- г) 2000?

6. *До витрат бюджету розвитку місцевих бюджетів належать:*

- а) капітальні вкладення;
- б) адміністративні витрати;
- в) витрати на поточні потреби;
- г) витрати на соціальний захист.

7. *Вертикальні фіскальні дисбаланси виникають у зв'язку з:*

- а) наявністю так званих бідних і багатих територій;
- б) більшою потребою одних територій порівняно з іншими;
- в) вищою вартістю державних і громадських послуг у межах одних територій порівняно з іншими;
- г) недостатністю фінансових ресурсів у влади певного рівня для забезпечення послуг у межах його завдань.

8. *Субвенція - це:*

- а) фінансові ресурси, що перераховуються з бюджету вищого рівня до бюджету нижчого рівня на суму доходів, якої не вистачає, не мають цільового призначення;
- б) фінансові ресурси, перераховані з бюджету вищого рівня до бюджету нижчого рівня на фінансування конкретних заходів або установ, мають цільове призначення;
- в) фінансові ресурси, що перераховуються з бюджету вищого рівня до бюджету нижчого рівня на фінансування видатків на засадах пайової участі, мають суворо цільове призначення;
- г) правильної відповіді немає.

9. *Об'єктивною причиною функціонування місцевих фінансів є:*

- а) суспільний поділ праці;
- б) наявність державного апарату;
- в) розвиток товарно-грошових відносин;
- г) наявність завдань і функцій, що покладаються на місцеві органи влади.

10. *Перерозподіл фінансових ресурсів на користь владних рівнів, які мають вертикальні і горизонтальні фіскальні дисбаланси з метою їх усунення, - це:*

- а) фінансова тактика;
- б) фінансове вирівнювання;
- в) фінансове планування;
- г) фінансове забезпечення.

11. *Головним фінансовим фондом місцевих органів влади є:*

- а) місцеві бюджети;
- б) позабюджетні кошти;
- в) випуск муніципальних позик;
- г) валютний фонд.

12. *Доходи, передані місцевим органам влади на стабільній та довгостроковій основі, - це:*

- а) власні;

- б) поточні;
- в) закріплені;
- г) регульовані.

13. *Дотація - це:*

- а) фінансові ресурси, що перераховуються з бюджету вищого рівня до бюджету нижчого рівня на суму доходів, якої не вистачає, не мають цільового призначення;
- б) фінансові ресурси, що перераховуються з бюджету вищого рівня до бюджету нижчого рівня на фінансування конкретних заходів або установ, мають цільове призначення;
- в) фінансові ресурси, перераховані з бюджету вищого рівня до бюджету нижчого рівня на фінансування видатків на засадах пайової участі, мають суворо цільове призначення;
- г) правильної відповіді немає.

14. *Причиною виникнення горизонтальних фіскальних дисбалансів є:*

- а) унітарний устрій держави;
- б) низький рівень суспільного виробництва;
- в) нерівномірність розміщення податкової бази;
- г) наявність значного тіньового сектора економіки.

15. *Бюджет міста Києва - це:*

- а) бюджет розвитку;
- б) місцевий бюджет;
- в) поточний бюджет;
- г) державний бюджет.

16. *У випадку використання механізму комунального кредиту місцеві органи влади виступають найчастіше у ролі:*

- а) кредитора;
- б) позичальника;
- в) гаранта;
- г) правильної відповіді немає.

17. *Яка форма власності місцевих органів влади?*

- а) приватна;
- б) державна;
- в) комунальна;
- г) кооперативна.

18. *Субсидія — це:*

- а) фінансові ресурси, що перераховуються з бюджету вищого рівня до бюджету нижчого рівня на суму доходів, якої не вистачає, не мають цільового призначення;
- б) фінансові ресурси, перераховані з бюджету вищого рівня до бюджету нижчого рівня на фінансування конкретних заходів або установ, мають цільове призначення;
- в) фінансові ресурси, що перераховуються з бюджету вищого рівня до бюджету нижчого рівня на фінансування видатків на засадах пайової участі, мають суворо цільове призначення;
- г) правильної відповіді немає.

19. *Об'єктами місцевих фінансів є:*

- а) муніципалітети, комуни, регіони, департаменти;
- б) діяльність суб'єктів фінансових відносин;
- в) територіальна громада та органи місцевого самоврядування;
- г) фінансові ресурси, що мобілізуються, розподіляються і використовуються місцевими органами влади з метою виконання покладених на них функцій і завдань.

20. *Фінансові ресурси органів місцевого самоврядування формуються у нефондовій формі за рахунок:*

- а) місцевих зборів;
- б) місцевих податків;
- в) доходів від майна, що належить місцевій владі;
- г) запозичень в комерційних банках.

Теми рефератів

1. Економічна природа та проблеми вдосконалення місцевого оподаткування в Україні.
2. Міжбюджетні відносини в зарубіжних країнах.
3. Реформування міжбюджетних відносин в Україні.

Інформаційні джерела: 2, 10, 14.

Практичне заняття № 8

Тема 7. Податки. Податкова система

Питання для обговорення

1. Об'єктивна необхідність та економічна сутність податків.
2. Ознаки і функції податків.
3. Форма прояву податкових платежів.
4. Суб'єкт, об'єкт і база оподаткування.
5. Ставки податку, порядок обчислення податку та податковий період.
6. Строк і порядок сплати податку та подання звітності про обчислення і сплату податку.
7. Поняття і принципи побудови податкової системи.
8. Принципи оподаткування.
9. Класифікація податків.
10. Характеристика основних податків податкової системи України.

Вирішення практичного завдання

1. Контрольний тест на засвоєння вивченого матеріалу даної теми.

1. Податки — це:

- а) обов'язкові платежі з юридичних і фізичних осіб, які мають цільове призначення;
- б) платежі з юридичних і фізичних осіб, установлені у твердих розмірах;
- в) обов'язкові платежі підприємств і населення до бюджетної системи держави, які не мають цільового призначення;
- г) обов'язкові платежі, які стягуються з платників за умови конкретного еквівалентного обміну між державою та платником.

2. До загальнодержавних податків та інших обов'язкових платежів належить:

- а) акцизний податок;
- б) єдиний податок;
- в) збір за місця для паркування транспортних засобів;
- г) податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки.

3. Ставки податку, які зменшуються в міру зростання об'єкта оподаткування, є:

- а) обернено-пропорційними;
- б) пропорційними;
- в) прогресивними;
- г) регресивними.

4. Податки виконують такі функції:

- а) розподільну та регулюючу;
- б) фіскальну і контрольну;
- в) фіскальну й розподільно-регулюючу;
- г) мобілізації фінансових ресурсів та розподільно-регулюючу.

5. Які види податків і зборів належать до місцевих:

- а) акцизний податок, збір за першу реєстрацію транспортного засобу;
- б) єдиний податок, збір за місця для паркування транспортних засобів;
- в) екологічний податок, збір за спеціальне використання лісових ресурсів;
- г) фіксований сільськогосподарський податок, збір на розвиток виноградарства, садівництва і хмелярства?

6. Обов'язкові платежі юридичних і фізичних осіб, яким притаманні такі ознаки цільового призначення:

- а) плата;
- б) податки;
- в) збори;
- г) внески.

7. Реальним платником кожного податку є:

- а) постачальник продукції;
- б) посередник у реалізації продукції;
- в) покупець продукції;
- г) кінцевий споживач.

8. *Обов'язкові платежі, які стягуються з платників за умови конкретного еквівалентного обміну між державою та платником, — це:*

- а) збори;
- б) плата;
- в) податки;
- г) відрахування.

9. *Дохід суб'єкта, з якого сплачується податок, - це:*

- а) об'єкт оподаткування;
- б) податковий оклад;
- в) джерело сплати податку;
- г) одиниця обкладання.

10. *Ставка податку - це:*

- а) одиниця виміру об'єкта;
- б) законодавчо встановлений розмір податку на одиницю оподаткування;
- в) розмір податку, що сплачується суб'єктом з одного об'єкта;
- г) законодавчо закріплена частина доходів платника, яка враховується при розрахунку суми податку.

11. *Встановлення податків і зборів відповідно до платоспроможності платників податків - це:*

- а) єдиний підхід;
- б) доступність;
- в) соціальна справедливість;
- г) економічна обґрунтованість.

12. *Залежно від рівня державних структур, які встановлюють податки, вони поділяються на:*

- а) прямі та непрямі;
- б) загальнодержавні й місцеві;
- в) розкладні та окладні;
- г) податки на доходи, споживання і майно.

13. *Які види платежів належать до прямих податків:*

- а) ПДВ й державне мито;
- б) мито, акцизний податок;
- в) акцизний податок, податок на додану вартість;
- г) податок на прибуток підприємств, податок на доходи фізичних осіб?

14. *Хто є дійсним платником ПДВ:*

- а) виробник товару;
- б) продавець товару;
- в) споживач товару;
- г) усі відповіді правильні?

15. *Податки, тягар яких найважче вдаряє по фізичних і юридичних особах з великими доходами, — це:*

- а) прогресивно-регресивні;
- б) пропорційні;

- в) регресивні;
- г) прогресивні.

16. *Оберіть правильне визначення поняття «податкова система»:*

- а) сукупність податків і обов'язкових внесків, що визначаються державою;
- б) сукупність податків, що стягуються в державі з юридичних осіб;
- в) сукупність загальнодержавних і місцевих податків і зборів, що визначаються державою

що справляються в установленому Податковим кодексом порядку;

- г) сукупність податків і обов'язкових платежів, що стягуються в державі з фізичних осіб.

17. *Як класифікуються податкові ставки залежно від методу оподаткування:*

- а) прямі, непрямі;
- б) розкладні, окладні
- в) загальнодержавні, місцеві;
- г) прогресивні, регресивні, пропорційні?

18. *Акцизний податок - це:*

- а) непрямий податок, що сплачується в бюджет за ставкою 17% вартості товару;
- б) прямий податок, що сплачується до бюджету на кожному етапі просування товару;
- в) непрямий податок, який включається в ціну товару і сплачується в бюджет продавцем

товару;

- г) непрямий податок, що включається в ціну товару, сплачується в бюджет покупцями товару.

19. *До місцевих зборів належать:*

- а) туристичний збір;
- б) плата за користування надрами;
- в) збір за спеціальне використання води;
- г) збір на розвиток виноградарства, садівництва і хмелярства.

20. *До податків, які стягують лише з юридичних осіб, належать:*

- а) податок на прибуток;
- б) плата за землю;
- в) єдиний податок;
- г) податок на доходи фізичних осіб.

2. Виконання ситуаційного завдання (робота в малих групах, самостійна робота з використанням інформаційних засобів навчання (робота із друкованими та електронними ресурсами)).

Охарактеризувати особливості основних податків (податок на прибуток підприємств; податок на доходи фізичних осіб; податок на додану вартість; акцизний податок; екологічний податок; рентна плата; податок на майно) податкової системи України відповідно до наступної схеми: платники податку; об'єкт оподаткування; база оподаткування; ставка податку; порядок обчислення податку; податковий період; строк та порядок сплати податку; строк та порядок подання звітності про обчислення і сплату податку.

Звіт за результатами виконання групового завдання – презентація результатів (використовувати Microsoft PowerPoint). Структура презентації: тема, об'єкт і предмет доповіді – 1 слайд; основні тези – до 10 слайдів; висновки – 1 слайд; список використаних джерел – 1 слайд. Презентація результатів роботи перед аудиторією, відповіді на запитання.

Теми рефератів

1. Податкові системи країн світу (на вибір студента).

2. Охарактеризувати податок (один на вибір студента) податкової системи України відповідно до основних елементів податку.

Інформаційні джерела: 4, 10, 14, 15, 23.

Практичне заняття № 9
Тема 8. Система соціального забезпечення
Питання для обговорення

1. Сутність соціального захисту.
2. Основні функції соціального захисту.
3. Державний соціальний захист.
4. Структура системи соціального захисту.
5. Види державної соціальної допомоги в Україні.
6. Державні соціальні гарантії.
7. Види пільг.
8. Соціальні послуги.

Вирішення практичного завдання

Виконання індивідуального завдання (самостійна робота з використанням інформаційних засобів навчання (робота із друкованими та електронними ресурсами)).

Підготувати презентацію на тему: «Види державної соціальної допомоги в Україні» або «Види пільг». Студенту необхідно здійснити підбір та опрацювання наукової, навчальної літератури, статистичної інформації (за потребою), нормативно-правових актів за темою у бібліотечному каталозі або в електронних пошукових системах. Структура звіту за результатами реферування – виконання індивідуального завдання (використовувати Microsoft PowerPoint): тема, об'єкт і предмет доповіді – 1 слайд; основні тези – 5-7 слайдів; висновки – 1 слайд; список використаних джерел – 1 слайд. Презентація результатів роботи перед аудиторією, відповіді на запитання.

Теми рефератів

1. Міжнародні документи з прав людини і соціальний захист.
 2. Обов'язкове соціальне страхування.
 3. Добровільне соціальне страхування.
- Інформаційні джерела:** 10, 14, 30.

МОДУЛЬ 2 «ПУБЛІЧНІ ЗАКУПІВЛІ»
Практичне заняття №10
Тема 1. Вступ до модуля “Публічні закупівлі”
Питання для обговорення

1. Поняття “державних” і “публічних” закупівель: основні відмінності. Поняття “відкритих даних” та їх коротка характеристика.
2. Основні етапи (три етапи) процесу публічних закупівель та їх загальна характеристика.
3. Електронні закупівлі в Україні. Основні переваги використання електронних закупівель.
4. Українська електронна система закупівель “ProZorro”: основні складові та їх загальна характеристика.
5. Моніторинг в системі “ProZorro”. Основні індикатори “модуля візуалізації та агрегації даних”.
6. Публічні закупівлі як важіль економічного розвитку: основні “поточні” результати (або “видимі” результати) реформи публічних закупівель в Україні.
7. Публічні закупівлі як важіль економічного розвитку: Основні “довгострокові” наслідки (“системні”, “соціально-економічні”) реформи публічних закупівель в Україні.

Вирішення практичного завдання

1. Оцініть можливий вплив використання “відкритих даних” і впровадження електронної системи на еволюцію системи публічних закупівель.
2. Оцініть вплив використання системи “ProZorro” на рівень конкуренції при проведенні закупівель.

Контрольний тест на засвоєння вивченого матеріалу даної теми.

1. *Різниця між “ефективними” і “неефективними” державними закупівлями полягає:*
 - а) у рівні якості життя громадян;
 - б) у величині щорічних витрат держави на закупівлю товарів, послуг і робіт для населення;
 - в) у величині щорічних витрат ОМС на закупівлю товарів, послуг і робіт для населення регіону;
 - г) у величині показника рентабельності власного капіталу;
 - г) у тому, в якій країні живуть громадяни: економічно розвиненій, чи економічно та соціально відсталій
2. *У чому полягає різниця між “ефективними” і “неефективними” державними закупівлями полягає:*
 - а) у рівні якості життя громадян та у величині показника рентабельності власного капіталу;
 - б) у величині (обсягах) щорічних витрат держави та ОМС на закупівлю товарів, послуг і робіт для населення;
 - в) у величині (обсягах) щорічних витрат держави та у тому, в якій країні живуть громадяни: економічно розвиненій, чи економічно та соціально відсталій;
 - г) у рівні якості життя громадян та у тому, в якій країні живуть громадяни: економічно розвиненій, чи економічно та соціально відсталій
3. *З чим асоціюється (у громадян) сфера державних закупівель?*
 - а) з корупцією;
 - б) з тіньовою економікою;
 - в) з проблемами;
 - г) з ухиленням від сплати податків;
 - г) з неефективністю
4. *Найбільш поширеними у ЗМІ (медіапросторі) “негативними” фактами про державні закупівлі є:*
 - а) закупівля товарів за завищеними цінами;
 - б) нерівні умови для учасників торгів (недопущення до торгів когось з учасників або їх дискримінація);
 - в) інформація про змову учасників торгів;
 - г) інформація про тендерний тролінг;
 - г) затримки проведення закупівель критично важливих товарів (ліки, підручники тощо)
5. *Яка основна мета реформи вітчизняної системи закупівель (тобто перетворення “державних” у “публічні” закупівлі)?:*
 - а) запобігти “щорічним” втратам держави від проведення неефективних закупівель;
 - б) запобігти “щорічним” втратам держави від проведення неефективних закупівель шляхом унеможливлення ухиленням від сплати податків усіх учасників закупівель;
 - в) запобігти “щорічним” втратам держави від проведення неефективних закупівель і “повернути” ці кошти в економіку країни;
 - г) запобігти “щорічним” втратам держави від проведення неефективних закупівель шляхом зменшення сегменту тіньової економіки
6. *До основних принципів реформування державних закупівель відносять:*
 - а) конкуренція (“досконала” конкуренція) та бізнес-ініціатива;
 - б) транспарентність (прозорість) закупівель (використовуються “публічні кошти”);
 - в) нормативно-правове забезпечення функціонування системи закупівель;
 - г) грамотність суспільства у сфері закупівель (“фінансова” грамотність)
7. *До основних негативних наслідків так званих “паперових процедур”, які були однією з процедур процесу державних закупівель відносять:*
 - а) законодавчо визначений ліміт (обмежена кількість) учасників державних закупівель;
 - б) непрозорість обрання “переможця”;
 - в) нормативно-правове забезпечення функціонування системи закупівель;

- г) можливість підміни документів;
- г) складність контролю з боку стейкхолдерів і суспільства;
- д) занадто короткі терміни подання заявки на участь у державних закупівлях

8. *Основними аргументами впровадження системи електронних закупівель в контексті “логіки проведення реформи закупівель” виступали:*

- а) забезпечити електронний доступ Державної фіскальної служби до процесу публічних закупівель;
- б) забезпечити електронний доступ правоохоронним органам до процесу публічних закупівель;
- в) зменшення витрат паперу;
- г) створити систему в якій “всі будуть бачити усе, що пов’язано з закупівлями”

9. *Основними напрямками “балансування ризиками” (або “створення розтяжок”) в контексті “логіки проведення реформи закупівель” виступали:*

- а) “централізація” чи “децентралізація” в системі закупівель;
- б) “більше прав і повноважень” у системі закупівель для державних органів “консультаційно-роз’яснювального характеру” чи державних контролюючих (правоохоронних) органів;
- в) “спрощення” доступу усіх учасників до процедури закупівель чи боротьба з “недобросовісними” учасниками шляхом введення “додаткових” бар’єрів;
- г) “виписувати максимально ” всі вимоги в законі чи давати замовнику “певну свободу у виборі”

10. *Основними перспективними напрямками подальшого реформування вітчизняної системи закупівель є:*

- а) проекти з підписання міжнародних угод про доступ українських постачальників до публічних за-купівель в інших країнах;
- б) проекти створення “центральної закупівельної організації”;
- в) проекти створення “бази типових специфікацій”;
- г) формування “електронного довідника роз’яснень”

Теми рефератів

1. Поняття “державні” та “публічні” закупівлі.
2. Необхідність проведення реформи у сфері закупівель в Україні.
3. Публічні закупівлі як важіль економічного розвитку.

Інформаційні джерела: 8, 9, 16, 17.

Практичне заняття №11

Тема 2. Публічні закупівлі (закупівлі): базові поняття

Питання для обговорення

1. Основні економічні процедури (3 типи), які відносять до закупівель та їх загальна характеристика.
2. Основні складові системи публічних закупівель (3 складових) та їх загальна характеристика.
3. Основні поняття системи публічних закупівель: “Замовники”, “Тендер” і “Тендерна документація”. Їх загальна характеристика.
4. Основні поняття системи публічних закупівель: “Учасник процедури закупівлі” та “Предмет закупівлі”. Їх загальна характеристика.
5. Основні поняття системи публічних закупівель: “Замовники” та їх три групи. Їх загальна характеристика.
6. Інші поняття системи публічних закупівель: “Суспільні (публічні) потреби”, “Потреби територіальної громади”, “Закупівля на промисловій основі” та “Діяльність на комерційній основі”. Особливості їх тлумачення.
7. Основні принципи закупівель (згідно статті 3 Закону) та їх загальна характеристика.

8. Поняття “універсального” набору характерних рис сучасної системи закупівель : його складові та їх характеристика.

Вирішення практичного завдання

(Самостійна робота з використанням інформаційних засобів навчання (робота із друкованими та електронними ресурсами)

1. Оцініть основні завдання політики публічних закупівель” — приклади другої функції публічних закупівель.
2. Оцініть “нові можливості” проведення публічних закупівель для суспільства (забезпечені високо ефективними діями держави).
3. Оцініть основні “ризики” проведення публічних закупівель в контексті “Закупівлі та суспільство”.
4. Оцініть “ризики як результат можливої “недержавної” поведінки посадових осіб” в контексті “Закупівлі та держава”.
5. Оцініть основні “можливості” проведення публічних закупівель в контексті “Закупівлі та бізнес”.
5. Оцініть основні “ризики” проведення публічних закупівель в контексті “Закупівлі та бізнес”.

Контрольний тест на засвоєння вивченого матеріалу даної теми.

1. Основними економічними процедурами, які відносять до закупівель, можна вважати:
 - а) будь-які придбання товарів, робіт і послуг для матеріального забезпечення функціонування державних (муніципальних) структур для обслуговування суспільних потреб;
 - б) створення нових робочих місць шляхом закупівлі державою окремих видів товарів (робіт, послуг);
 - в) підтримка певних категорій суб’єктів господарювання (малий бізнес, “соціальне підприємництво”, окремі елементи інфраструктури підтримки підприємництва тощо);
 - г) заохочення застосування екологічних чинників, інноваційних практик, електронних технологій у процесі закупівель
2. Основними економічними процедурами, які відносять до закупівель, і мають тимчасовий характер, пов’язаний з конкретними політичними умовами і владною конфігурацією можна вважати:
 - а) створення нових робочих місць шляхом закупівлі державою окремих видів товарів (робіт, послуг);
 - б) підтримка певних категорій суб’єктів господарювання (малий бізнес, “соціальне підприємництво”, окремі елементи інфраструктури підтримки підприємництва тощо);
 - в) тимчасові (до 3-ох місяців) запозичення державою або ОМС фінансових ресурсів (на ринку капіталу) з метою, наприклад, своєчасного здійснення виплат “відпускних” державним службовцям у період “масових літніх” відпусток, при умові що на казначейських рахунках зазначених структур впродовж наступного кварталу існуватимуть “суттєві” “фінансові розриви”;
 - г) заохочення застосування екологічних чинників, інноваційних практик, електронних технологій у процесі закупівель
3. Таку функцію, як “будь-які придбання товарів, робіт і послуг для матеріального забезпечення функціонування державних (муніципальних) структур для обслуговування суспільних потреб”, з позиції основних економічних процедур, які відносять до закупівель, характеризують як:
 - а) головну;
 - б) регуляторну;
 - в) постійну
4. Основні економічні процедури, які відносять до закупівель, з позиції фактору часу прийнято класифікувати, як такі що мають:
 - а) постійний характер;
 - б) циклічний характер;

- в) сезонний характер;
- г) тимчасовий характер

5. *Ключовою передумовою для можливості реалізації головної функції публічних закупівель (в економічно розвинених країнах) є:*

- а) участь країни у СОТ (Світовій організації торгівлі);
- б) наявність в країні вітчизняних товарних бірж;
- в) створення конкурентного середовища;
- г) рівень інфляції (в економіці країни) не перевищує 5%

6. *До основних складових системи публічних закупівель відносять:*

а) законодавче забезпечення (закони та підзаконні акти, що регулюють всі елементи системи публічних закупівель);

- б) інституційне забезпечення;
- в) інфраструктурне забезпечення
- г) інформаційне забезпечення;
- г) фінансове забезпечення

7. *До основних складових системи публічних закупівель не відносять:*

а) законодавче забезпечення (закони та підзаконні акти, що регулюють всі елементи системи публічних закупівель);

- б) інституційне забезпечення;
- в) інфраструктурне забезпечення
- г) інформаційне забезпечення;
- г) фінансове забезпечення

8. *До інституційного забезпечення (як однієї з основних складових системи публічних закупівель) відносять:*

а) Уповноважений орган-регулятор з координації закупівель (Мінекономрозвитку або МЕРТ));

- б) незалежний орган оскарження (Антимонопольний комітет України (АМКУ));
- в) Державна аудиторська служба України (ДАСУ) (як орган контролю);
- г) Державна казначейська служба України (ДКСУ) (як орган контролю);
- г) Рахункова палата України (РПУ) (як орган контролю);

9. *До інституційного забезпечення (як однієї з основних складових системи публічних закупівель) не відносять:*

а) Уповноважений орган-регулятор з координації закупівель (Мінекономрозвитку або МЕРТ));

- б) Веб-портал Уповноваженого органу-регулятора з координації закупівель;
- в) акредитовані електронні торговельні майданчики;
- г) незалежний орган оскарження (Антимонопольний комітет України (АМКУ));
- г) органи контролю за проведенням закупівель (ДАСУ, ДКСУ, РПУ)

10. *До інформаційного забезпечення (як однієї з основних складових системи публічних закупівель) відносять:*

- а) Веб-портал Уповноваженого органу-регулятора з координації закупівель;
- б) акредитовані електронні торговельні майданчики;
- в) незалежні ЗМІ (інформаційні бюлетені ГО (НУО) у сфері закупівель)

Теми рефератів

1. Значення публічних закупівель
2. Концепція закупівельної організації: особливості набуття різними суб'єктами статусу "замовник"
3. Основні принципи публічних закупівель

Інформаційні джерела: 6, 8, 12, 20.

Практичне заняття №12

Тема 3. Нормативно-правове забезпечення процесу організації та проведення закупівель

Питання для обговорення

1. Основні етапи циклу закупівель (7 етапів) та їх загальна характеристика.
2. Основні процедури 1-го етапу циклу закупівель (5 процедур) та їх загальна характеристика
3. Основні стадії “технічної сторони” процесу здійснення конкретної закупівлі (7 стадій) та їх загальна характеристика
4. Поняття “вартісних порогів при закупівлях” (“пороги закупівель”) та особливості застосування Закону України “Про публічні закупівлі”
5. Поняття “виключення з процедури закупівель” які носять “тимчасовий характер”. Їх особливості та загальна характеристика
6. Поняття “виключення з процедури закупівель” які носять “постійний характер”. Їх особливості та загальна характеристика
7. Поняття “додаткових послаблень з загальних правил для “особливих” замовників” (для замовників, які підпадають вище зазначені особливості закупівлі замовників-юридичних осіб)

Вирішення практичного завдання

1. Провести кваліфікацію замовника та обґрунтувати свою відповідь. Приклад №1: Акціонерне товариство створено рішенням Кабінету Міністрів України для здійснення господарської діяльності в галузі виробництва та реалізації вискоєфективних лікарських засобів та пов’язаної з ними продукції, впровадження сучасних технологій виробництва, з метою насичення ринку та задоволення потреб населення. 70% акцій товариства належать державі. При цьому, Товариство не є одержувачем бюджетних коштів, а його діяльність здійснюється на промисловій основі. Згідно статуту однією з цілей діяльності товариства є одержання прибутку.
2. Провести кваліфікацію замовника та обґрунтувати свою відповідь. Приклад №1: Підприємство входить до сфери управління Міністерства освіти і науки України і є державним спеціалізованим видавництвом. Підприємство надає послуги з виготовлення книжок для закладів освіти, зокрема підручників для сліпих дітей “шрифтом Брайля”. Крім цього, підприємство надає видавничі послуги будь-яким іншим замовникам, які не є бюджетними установами, тобто здійснює звичайну комерційну діяльність.
3. Провести кваліфікацію замовника та обґрунтувати свою відповідь. Приклад №1: Підприємство створено відповідним державним органом з метою забезпечення збереження та утилізації радіоактивних відходів та наділене спеціальними правами з виконання таких робіт. Зокрема, відповідним наказом державного органу Підприємство призначено експлуатуючою організацією (оператором) на всіх етапах життєвого циклу сховищ для захоронення радіоактивних відходів. Виконання робіт фінансується частково за рахунок бюджетних коштів та частково за рахунок коштів підприємства, отриманих в результаті господарчої діяльності. Підприємство створене для забезпечення суспільних потреб із забезпечення збереження та утилізації радіоактивних відходів та наділене відповідними спеціальними правами.
4. Провести кваліфікацію замовника та обґрунтувати свою відповідь. Приклад №1: Державне підприємство-проектна організація за результатами архітектурного конкурсу та наступної за ним переговорної процедури стала виконавцем робіт за бюджетні кошти щодо створення проекту реконструкції об’єкту культурної спадщини національного значення.

Контрольний тест на засвоєння вивченого матеріалу даної теми.

1. До основних етапів циклу закупівлі (“базового закупівельного циклу”, “життєвого циклу” закупівлі) відносять:
 - а) затвердження замовником тендерного комітету (уповноваженої особи), який (яка) безпосередньо буде формувати і затверджувати кошторис (програми, плану використання коштів) закупівель;
 - б) підготовка, затвердження і оприлюднення річного плану закупівель;
 - в) визначення переможця процедури закупівлі;
 - г) виконання договорів про закупівлю та контроль за їх виконанням

2. До основних етапів циклу закупівлі (“базового закупівельного циклу”, “життєвого циклу” закупівлі) відносять:

- а) визначення потреб замовника та вивчення ринку щодо предмету закупівлі;
- б) формування і затвердження кошторису (програми, плану використання коштів) закупівель;
- в) обрання і проведення процедур закупівель на підставі затвердженого кошторису та річного плану закупівель;
- г) укладання договорів про співпрацю з неурядовими громадськими організаціями та / або незалежними ЗМІ про контроль (моніторинг) за процесом закупівлі

3. До основних етапів циклу закупівлі (“базового закупівельного циклу”, “життєвого циклу” закупівлі) відносять:

- а) визначення потреб замовника та вивчення ринку щодо предмету закупівлі;
- б) підготовка, затвердження і оприлюднення річного плану закупівель;
- в) визначення переможця процедури закупівлі;
- г) виконання договорів про закупівлю та контроль за їх виконанням

4. Якщо очікувана вартість закупівлі перевищує суму, еквівалентну (для товарів і послуг — 133 тис. євро; для робіт — 5,15 млн. євро) проведення процедури для “усіх” замовників передбачає такі особливості:

а) оголошення про проведення процедури закупівлі публікується у строки, встановлені в частині першій цієї статті, обов’язково додатково оприлюднюються англійською мовою на веб-порталі Міністерства закордонних справ України;

б) оголошення про проведення процедури закупівлі публікується у строки, встановлені в частині першій цієї статті, обов’язково додатково оприлюднюються англійською мовою на веб-порталі Міністра регіонального розвитку будівництва та житлово-комунального господарства України

5. Перелік закупівель, які можуть здійснюватися без застосування процедур закупівель, визначені частиною третьою статті 2 Закону включає в себе такі типи виключень:

- а) виключення, які носять регуляторний характер;
- б) виключення, які носять тимчасовий характер;
- в) виключення, які носять постійний характер

6. До основних процедур 1-го етапу циклу закупівлі (“базового закупівельного циклу”, “життєвого циклу” закупівлі) відносять:

а) “аналіз і планування” (“усвідомлення потреб” з точки зору обґрунтування функціональної необхідності у певних товарах (роботах, послугах), що може бути підтверджено документально);

б) аналіз ринку необхідної продукції (видів продукції) і можливі альтернативи, а також аналіз існуючих і потенційних постачальників;

в) аналіз страхувальників (ринку страхових послуг), на предмет доцільності залучення їх до процедури закупівель (з метою мінімізації можливих ризиків, пов’язаних з процедурами закупівлі);

г) розрахунок очікуваної вартості, що може базуватися на попередніх аналогічних закупівлях та аналізі ринку

7. До основних процедур 1-го етапу циклу закупівлі (“базового закупівельного циклу”, “життєвого циклу” закупівлі) відносять:

а) розроблення бізнес-плану здійснення закупівель (на основі обґрунтування функціональної необхідності у певних товарах (роботах, послугах), що може бути підтверджено документально);

б) аналіз попереднього досвіду закупівлі цієї ж або подібної продукції як в розрізі технологічних аспектів, так і постачальників, цін тощо;

в) розрахунок очікуваної вартості, що може базуватися на попередніх аналогічних закупівлях та аналізі ринку;

г) обрання процедури торгів і часу її проведення, попередня підготовка технічних вимог, можливих критеріїв оцінки

8. *До основних процедур I-го етапу циклу закупівлі (“базового закупівельного циклу”, “життєвого циклу” закупівлі) відносять:*

а) “аналіз і планування” (“усвідомлення потреб” з точки зору обґрунтування функціональної необхідності у певних товарах (роботах, послугах), що може бути підтверджено документально);

б) аналіз попереднього досвіду закупівлі цієї ж або подібної продукції як в розрізі технологічних аспектів, так і постачальників, цін тощо;

в) аналіз ринку необхідної продукції (видів продукції) і можливі альтернативи, а також аналіз існуючих і потенційних постачальників;

г) розроблення плану “управління ризиками”, які можуть виникнути в процесі здійснення закупівель (на основі аналізу ринку товарів (робіт, послуг), щодо яких планується здійснення процедури закупівель)

9. *Основними стадіями “технічної сторони” процесу здійснення конкретної закупівлі вважають:*

а) вибір процедури та підготовка тендерної документації;

б) отримання тендерних пропозицій та їх розкриття;

в) укладання договору про закупівлю;

г) страхування фінансових ризиків, пов’язаних з процесами закупівлі

10. *До переліку закупівель, які можуть здійснюватися без застосування процедур закупівель (вони визначені частиною третьою статті 2 Закону) і носять постійний характер, не відносять:*

а) послуги міжнародних третейських судів, міжнародних комерційних арбітражів для розгляду та вирішення спорів, у яких бере участь замовник;

б) послуги, необхідні для здійснення Україною заходів, передбачених доктриною Національної безпеки щодо військового співробітництва нашої країни з країнам-учасниками Північно-атлантичного блоку НАТО;

в) послуги фінансових установ, в тому числі міжнародних фінансових організацій, пов’язані із залученням кредитних ресурсів та коштів до статутного капіталу замовником;

г) послуги, необхідні для здійснення Україною заходів, передбачених процесами євроінтеграції та транскордонного співробітництва

Теми рефератів

1. “Життєвий цикл” закупівлі та процес її здійснення

2. Базові та регламентуючі поняття. Вартісні межі закупівель і типи процедур

3. Поняття “Виключення з процедур закупівель”

4. Спеціальні правила для особливих сфер діяльності

Інформаційні джерела: 6, 7, 8, 21.

Практичне заняття №13

Тема 4. Інституційна структура системи закупівель

Питання для обговорення

1. Основні суб’єкти процесу закупівель, які відносяться до категорії “замовник”: “Традиційні замовники-бюджетники”, “Підприємства”, та “Монополісти”. Їх загальна характеристика.

2. Основні суб’єкти процесу закупівель, які відносяться до категорії “органи державного нагляду, контролю та координації”. Їх класифікаційна характеристика.

3. Основні функції (4 функції) Уповноваженого органу системи публічних закупівель та їх загальна характеристика.

4. Державна казначейська служба України (ДКСУ) як одна з інституцій системи публічних закупівель (складова системи “органів державного нагляду, контролю та координації”). Основні завдання (функції) ДКСУ (згідно Закону України “Про публічні закупівлі”).

5. Алгоритм здійснення Державною казначейською службою України (ДКСУ) попереднього контролю у сфері закупівель (реалізація повноважень ДКСУ щодо здійснення контролю у сфері публічних закупівель): загальна характеристика основних його етапів та особливості їх здійснення.

6. Державна аудиторська служба України (ДАСУ) як одна з інституцій системи публічних закупівель (складова системи “органів державного нагляду, контролю та координації”). Основні завдання (функції) ДАСУ (згідно Закону України “Про публічні закупівлі”).

7. Основні повноваження Державна аудиторська служба України (ДАСУ) (тобто права здійснювати певні дії за результатами перевірок закупівель) та їх загальна характеристика (згідно Закону України “Про публічні закупівлі”).

8. Рахункова палата України (РПУ) як одна з інституцій системи публічних закупівель (складова системи “органів державного нагляду, контролю та координації”). Основні ролі (завдання) РПУ (згідно Закону України “Про публічні закупівлі”).

9. Основні повноваження Рахункової палати України (РПУ) (тобто права здійснювати певні дії) та їх загальна характеристика (згідно Закону України “Про публічні закупівлі”).

10. Антимонопольний комітет України (АМКУ), як одна з інституцій системи публічних закупівель (складова системи “органів державного нагляду, контролю та координації”). Основні завдання (функції) АМКУ (згідно Закону України “Про публічні закупівлі”).

11. Основні положення порядку розгляду скарг Антимонопольним комітетом України (АМКУ) (згідно Закону України “Про публічні закупівлі”), та їх загальна характеристика.

12. Основні положення законодавства щодо виявлення і боротьби з змовами при закупівлях (згідно Закону України “Про публічні закупівлі”), та їх загальна характеристика.

13. Основні положення про громадський контроль у сфері закупівель (стаття 9 Закону України “Про публічні закупівлі”), та їх загальна характеристика. Інші характерні напрями діяльності неурядових громадських організацій (НУО) у сфері закупівель.

Вирішення практичного завдання

1. Які органи задіяні в здійсненні державного нагляду, контролю та координації у сфері закупівель?

2. Які основні функції Уповноваженого органу?

3. Які нові функції з’являються в Мінекономрозвитку згідно Закону про публічні закупівлі?

4. Яким чином здійснює контроль ДКСУ?

5. Які функції АМКУ у сфері закупівель?

6. Які повноваження передбачені Законом для НУО?

7. У чому відмінність контрольних функцій у сфері закупівель між ДАСУ та Рахунковою палатою України?

8. Яка адреса в мережі Інтернет веб-порталу закупівель?

Контрольний тест на засвоєння вивченого матеріалу даної теми.

1. До категорії “Традиційні замовники-бюджетники” (згідно Закону України “Про публічні закупівлі”) відносять:

- а) органи державної влади;
- б) органи місцевого самоврядування;
- в) органи соціального страхування (створені відповідно до закону);
- г) юридичні особи-бюджетні установи, що фінансуються з державного або місцевих бюджетів

2. До категорії “Традиційні замовники-бюджетники” (згідно Закону України “Про публічні закупівлі”) не відносять:

- а) органи соціального страхування (створені відповідно до закону);
- б) державні ЗМІ, створені рішенням профільного міністерства КМУ, які працюють на умовах господарчого розрахунку;
- в) державні підприємства, створені рішенням КМУ, які працюють на умовах господарчого розрахунку;

- г) юридичні особи-бюджетні установи, що фінансуються з державного або місцевих бюджетів
3. *Основні функції Уповноваженого органу з публічних закупівель згруповані за такими основними напрямками:*
- а) “Нормотворчі” функції;
 - б) “Аналітичні” функції;
 - в) “Контрольні” функції;
 - г) “Представницькі та консультативно-методологічні” функції
4. *Серед представлених нижче напрямів діяльності визначте такі, що не відносять до основних функцій Уповноваженого органу з публічних закупівель:*
- а) “Нормотворчі” функції;
 - б) “Контрольні” функції;
 - в) “Організаційні” функції;
 - г) “Арбітражні” функції
5. *До основних “нормотворчих” функцій Уповноваженого органу з публічних закупівель відносять:*
- а) розроблення нормативно-правових актів, необхідних для правового регулювання закупівель;
 - б) участь в опрацюванні та узгодженні проектів актів інших органів виконавчої влади та суб’єктів законодавчої ініціативи;
 - в) підготовка висновків до прийнятих парламентом законів щодо їх підписання / ветоування Президентом України
6. *До основних “аналітичних” функцій Уповноваженого органу з публічних закупівель відносять:*
- а) аналіз функціонування системи публічних закупівель;
 - б) підготовка та подання до Кабінету Міністрів України, Верховної Ради України, Рахункової палати України щорічних звітів про стан закупівель;
 - в) вивчення, узагальнення та поширення світового досвіду з питань закупівель
7. *До основних “організаційних” функцій Уповноваженого органу з публічних закупівель відносять:*
- а) забезпечення функціонування безоплатного веб-порталу та інформаційного ресурсу Уповноваженого органу з питань закупівель;
 - б) організація нарад, безоплатних семінарів та виставок з питань закупівель;
 - в) розроблення навчальних програм з підготовки спеціалістів у сфері закупівель
8. *До основних “представницьких та консультативно-методологічних” функцій Уповноваженого органу з публічних закупівель відносять:*
- а) взаємодія з громадськістю з питань удосконалення системи закупівель;
 - б) аналіз функціонування системи публічних закупівель;
 - в) міжнародне співробітництво у сфері закупівель
9. *До основних “організаційних” функцій Уповноваженого органу з публічних закупівель відносять:*
- а) інформування громадськості про політику та правила закупівель;
 - б) співробітництво з органами контролю і правоохоронними органами;
 - в) надання узагальнених відповідей рекомендаційного характеру щодо застосування законодавства у сфері закупівель та методологічної допомоги замовникам
10. *До основних “організаційних” функцій Уповноваженого органу з публічних закупівель відносять:*
- а) взаємодія з громадськістю з питань удосконалення системи закупівель;
 - б) участь в опрацюванні та узгодженні проектів актів інших органів виконавчої влади та суб’єктів законодавчої ініціативи;
 - в) вивчення, узагальнення та поширення світового досвіду з питань закупівель

1. Загальна характеристика суб'єктів сфери закупівель.
2. Антимонопольний комітет України (АМКУ) як орган державного нагляду, контролю та координації у сфері публічних закупівель.
3. Державна казначейська служба України (ДКСУ) як орган державного нагляду, контролю та координації у сфері публічних закупівель.
4. Державна аудиторська служба України (ДАСУ) як орган державного нагляду, контролю та координації у сфері публічних закупівель.
5. Рахункова палата України (РПУ) як орган державного нагляду, контролю та координації у сфері публічних закупівель.
6. Особливості діяльності неурядових громадських організацій (НУО) у сфері публічних закупівель.

Інформаційні джерела: 5, 8, 20.

Практичне заняття №14 Тема 5. Організація закупівельної діяльності Питання для обговорення

1. Основні поняття системи публічних закупівель: “Тендерний комітет”, “Уповноважена особа (особи)”. Їх загальна характеристика.
2. Основні процедурні моменти заснування тендерного комітету.
3. Склад та основні функції тендерного комітету (уповноваженої особи). Основний принцип роботи тендерного комітету та її особливості.
4. Основні функції тендерного комітету (уповноваженої особи) та їх загальна характеристика.
5. Основні стадії (7 стадій, виключно з позиції практичної діяльності) процесу публічних закупівель та їх загальна характеристика.
6. Перша стадія процесу публічних закупівель — “Визначення потреб замовника, специфікацій, кваліфікаційних вимог до виконавців та вивчення ринку щодо предмету закупівлі” та її особливості.
7. “Типові” проблеми, що виникають при підготовці технічних специфікацій та оцінці відповідності учасників кваліфікаційним вимогам (на основі аналізу проведених закупівель окремими замовниками) та їх характеристика.
8. Друга стадія процесу публічних закупівель — “Формування і затвердження кошторису” та її особливості.
9. Третя стадія процесу публічних закупівель — “Підготовка і затвердження річного плану закупівель” та її особливості.

Вирішення практичного завдання

1. Хто затверджує склад тендерного комітету та Положення про його роботу?
2. Яка мінімальна кількість членів тендерного комітету?
3. Які кваліфікаційні вимоги до уповноваженої особи встановлені законодавством?
4. Які є обмеження щодо участі у комітеті?
5. Як принципово змінюється підхід до організації закупівель в організаціях-замовниках після набрання чинності Законом про публічні закупівлі?
6. Чи є обов'язковим проходження навчання з питань організації закупівель?
7. Яким чином визначається предмет закупівлі?
8. Яким документом затверджено примірне положення про тендерний комітет?
9. Які основні функції тендерного комітету?
10. Яким нормативно-правовим актом визначений Порядок складання, розгляду, затвердження та основних вимог до виконання кошторисів бюджетних установ?
11. Де і коли оприлюднюється річний план закупівель з проведенням процедур закупівлі?
12. Що і коли оприлюднюється у разі закупівель без проведення процедур закупівлі?

Контрольний тест на засвоєння вивченого матеріалу даної теми.

1. *Тендерний комітет — це:*

а) службові (посадові) особи замовника, призначені Уповноваженим органом відповідальними за організацію та проведення процедур закупівлі згідно з Законом України “Про публічні закупівлі”;

б) службові (посадові) особи учасника, призначені Уповноваженим органом відповідальними за організацію та проведення процедур закупівлі згідно з Законом України “Про публічні закупівлі”

в) службові (посадові) особи замовника, призначені відповідальними за організацію та проведення процедур закупівлі згідно з Законом України “Про публічні закупівлі”;

г) службові (посадові) особи учасника, призначені відповідальними за організацію та проведення процедур закупівлі згідно з Законом України “Про публічні закупівлі”

2. *Уповноважена особа (особи) — це:*

а) службова, посадова та інша фізична особа замовника, визначена відповідальною за організацію та проведення процедур закупівлі згідно із Законом України “Про публічні закупівлі”;

б) службова, посадова та інша фізична особа замовника, визначена відповідальною за організацію та проведення процедур закупівлі згідно із Законом України “Про публічні закупівлі” на підставі власного розпорядчого рішення або трудового договору (контракту);

в) службова, посадова та інша фізична особа замовника, визначена відповідальною за організацію та проведення процедур закупівлі згідно із Законом України “Про публічні закупівлі” на підставі розпорядчого рішення Уповноваженого органу з закупівель

3. *Уповноважена особа (особи) — це:*

а) службова, посадова та інша фізична особа учасником, визначена відповідальною за організацію та проведення процедур закупівлі згідно із Законом України “Про публічні закупівлі”;

б) службова, посадова та інша фізична особа учасником, визначена відповідальною за організацію та проведення процедур закупівлі згідно із Законом України “Про публічні закупівлі” на підставі власного розпорядчого рішення або трудового договору (контракту);

в) службова, посадова та інша фізична особа учасника, визначена відповідальною за організацію та проведення процедур закупівлі згідно із Законом України “Про публічні закупівлі” на підставі розпорядчого рішення Уповноваженого органу з закупівель

4. *Порівняйте основні функціональні завдання “тендерного комітету” та “уповноваженої особи (осіб)”:*

а) функціональні завдання “тендерного комітету” є ширшими (більшими) за функціональні завдання “уповноваженої особи (осіб)”;

б) функціональні завдання “тендерного комітету” і “уповноваженої особи (осіб)” є однаковими;

в) функціональні завдання “тендерного комітету” є вужчими (меншими) за функціональні завдання “уповноваженої особи (осіб)”;

г) функціональні завдання “тендерного комітету” за деякими критеріями є ширшими (більшими) за функціональні завдання “уповноваженої особи (осіб)”, а за іншими критеріями є вужчими (меншими) за функціональні завдання “уповноваженої особи (осіб)”

5. *Основна ідея запровадження Законом інституту “уповноваженої особи” полягає:*

а) в оптимізації коштів (зменшенні фінансових витрат) передбачених на функціонування інституту “тендерного комітету” у порівнянні з витратами, передбаченими на функціонування “уповноваженої особи (осіб)”;

б) зменшенні часу на підготовчу стадію закупівель, внаслідок зменшення числа осіб — до “однієї” “уповноваженої особи” (або “кількох” “уповноважених осіб”) (що забезпечить підвищення рівня оперативності проведення закупівель, а в кінцевому результаті призведе до економії коштів платників податків);

в) у поступовому переході до здійснення закупівель на професійній основі, фахівцями, що отримали відповідну освіту та мають досвід організації закупівель;

6. *Згідно процедури заснування тендерного комітету:*

а) склад комітету та положення про нього, а також зміни до складу комітету затверджуються рішенням замовника;

б) склад комітету та положення про нього, а також зміни до складу комітету затверджуються рішенням Уповноваженого органу;

в) склад комітету та положення про нього, а також зміни до складу комітету погоджуються рішенням замовника, а затверджуються — рішенням Уповноваженого органу;

г) склад комітету та положення про нього, а також зміни до складу комітету затверджуються рішенням замовника, а погоджуються — рішенням Уповноваженого органу;

8. *Згідно Закону України “Про публічні закупівлі” замовник може створювати:*

а) лише один тендерний комітет;

б) не більше трьох тендерних комітетів;

в) не більше п’яти тендерних комітетів;

г) “необмежену” кількість (законодавство не обмежує кількість тендерних комітетів, які створюються замовником)

9. *Якою є найбільш поширеною практика щодо права підпису договорів про закупівлю:*

а) право підпису договору про закупівлю має лише голова тендерного комітету;

б) право підпису договору про закупівлю має голова тендерного комітету та його заступник;

в) право підпису договору про закупівлю має керівник “від імені замовника”;

г) право підпису договору про закупівлю має визначена замовником посадова особа “від імені замовника”

10. *Чи має (може мати) право підпису договору про закупівлю голова тендерного комітету (уповноважена особа):*

а) має право (згідно Закону України “Про публічні закупівлі”);

б) не має і не може мати права (згідно Закону України “Про публічні закупівлі”);

в) не має, але може мати право підпису у разі затвердження спеціального окремого рішення керівника організації-замовника;

г) не має, але може мати право підпису у разі затвердження спеціального окремого рішення представника Уповноваженого органу

Теми рефератів

1. Поняття “тендерного комітету” та “уповноваженої особи”. Загальна характеристика

2. Основні функції та повноваження уповноваженої особи

3. Планування закупівлі та звітність як складові організації закупівельної діяльності

Інформаційні джерела: 7, 8, 18.

Практичне заняття №15

Тема 6. Процедура закупівель

Питання для обговорення

1. Основні процедури публічних закупівель (3 типи процедур) та їх коротка характеристика.

2. Поняття процедури “Відкритих торгів”, її основні етапи та їх загальна характеристика.

3. Поняття процедури “Конкурентного діалогу”, її основні етапи та їх загальна характеристика.

4. Поняття “Переговорної процедури закупівлі”, підстави для її проведення та їх загальна характеристика.

5. Необхідні складові застосування і проведення переговорної процедури закупівлі та їх загальна характеристика.

6. Правила і строки оприлюднення оголошень про закупівлі: основні позиції, які підлягають обов’язковому оприлюдненню.

Вирішення практичного завдання

(Самостійна робота з використанням інформаційних засобів навчання (робота із друкованими та електронними ресурсами))

1. Знайти (у базі даних електронних майданчиків) і проаналізувати “реальний” приклад процедури відкритих торгів. Сформулювати висновки щодо проведення даної процедури.
2. Знайти (у базі даних електронних майданчиків) і проаналізувати “реальний” приклад процедури відкритих торгів. Провести аналіз щодо основних передумов проведення даної процедури. Сформулювати узагальнюючі висновки.
3. Знайти (у базі даних електронних майданчиків) і проаналізувати “реальний” приклад процедури відкритих торгів. Провести аналіз щодо основних ризиків проведення даної процедури. Сформулювати узагальнюючі висновки.
4. Знайти (у базі даних електронних майданчиків) і проаналізувати “реальний” приклад процедури конкурентного діалогу. Сформулювати висновки щодо проведення даної процедури.
5. Знайти (у базі даних електронних майданчиків) і проаналізувати “реальний” приклад процедури конкурентного діалогу. Провести аналіз щодо основних переваг процедури конкурентного діалогу. Сформулювати узагальнюючі висновки.
6. Знайти (у базі даних електронних майданчиків) і проаналізувати “реальний” приклад процедури конкурентного діалогу. Провести аналіз за критерієм “на що саме” слід звертати увагу під час процедури конкурентного діалогу. Сформулювати узагальнюючі висновки.
7. Знайти (у базі даних електронних майданчиків) і проаналізувати “реальний” приклад процедури конкурентного діалогу. Провести аналіз щодо основних ризиків процедури конкурентного діалогу. Сформулювати узагальнюючі висновки.

Контрольний тест на засвоєння вивченого матеріалу даної теми.

1. До основних етапів процесу закупівлі, що передують проведенню безпосередньо самій процедурі закупівлі відносять:
 - а) визначення потреб замовника;
 - б) складання річного плану закупівель. Обрання процедури закупівлі;
 - в) подання заявки щодо закупівлі до тендерного комітету;
 - г) прийняття тендерним комітетом рішення про закупівлю;
 - г) вивчення ринку щодо предмету закупівлі ”
2. Згідно Закону України “Про публічні закупівлі” виділяють такі процедури закупівель:
 - а) біржові торги (конкурентна процедура);
 - б) конкурентний діалог (конкурентна процедура);
 - в) переговорна процедура (не конкурентна процедура)
3. Згідно Закону України “Про публічні закупівлі” до процедур закупівель не відносять:
 - а) біржові торги;
 - б) конкурентний діалог;
 - в) угода про співпрацю;
 - г) переговорна процедура
4. У системі проведення публічних закупівель найпоширенішою процедурою є:
 - а) відкриті торги;
 - б) біржові торги;
 - в) конкурентний діалог;
 - г) угода про співпрацю;
 - г) переговорна процедура
5. Процедура відкритих торгів — це:
 - а) максимально прозора процедура, що дозволяє брати участь у торгах будь-якому суб’єкту господарювання;
 - б) максимально прозора процедура, що дозволяє брати участь у торгах будь-якій фізичній особі-підприємцю;
 - в) максимально прозора процедура, що дозволяє брати участь у торгах будь-якому постачальнику

6. *Ключова мета застосування процедури відкритих торгів:*
 - а) забезпечення умов доброчесної конкуренції на ринку публічних закупівель;
 - б) забезпечити умов мінімізації ціни на товари, послуги і роботи на ринку публічних закупівель;
 - в) забезпечити умов максимізації якості товарів, послуг і робіт на ринку публічних закупівель
7. *До основних етапів процедури відкритих торгів відносять:*
 - а) подання оголошення на веб-портал Уповноваженого органу;
 - б) розгляд пропозицій (протягом 5 – 20 робочих днів з дня розкриття тендерних пропозицій);
 - в) автоматичне складання системою звіту про результати закупівлі та його оприлюднення (протягом 1-го дня після оприлюднення замовником договору про закупівлю на веб-порталі Уповноваженого органу);
 - г) вивчення ринку щодо предмету закупівлі
8. *Метою проведення переговорів у формі “конкурентного діалогу” між замовником і учасником є:*
 - а) прийняття тендерним комітетом оптимального рішення про предмет закупівлі;
 - б) прийняття тендерним комітетом оптимального рішення щодо учасника закупівлі;
 - в) пошук оптимальних умов укладання угоди (договору) про закупівлю
9. *До основних етапів конкурсного діалогу відносять:*
 - а) етап, на якому усім учасникам пропонується подати попередні пропозиції торгів без зазначення ціни;
 - б) етап, на якому Замовник запрошує до участі учасників, попередні пропозиції торгів яких не було відхилено на першому етапі та пропозиції яких виявилися прийнятними в цілому, але не менше ніж двох;
 - в) етап, на якому Замовник запрошує до участі учасників, попередні пропозиції торгів яких не було відхилено на першому етапі та пропозиції яких виявилися прийнятними в цілому, але не менше ніж трьох
10. *Переговорна процедура закупівлі — це:*
 - а) процедура, відповідно до якої замовник укладає договір про закупівлю з учасником без торгів, в процесі проведення переговорів;
 - б) процедура, відповідно до якої замовник укладає договір про закупівлю з учасником без торгів, в процесі проведення переговорів з одним або кількома учасниками;
 - в) це процедура, відповідно до якої замовник укладає договір про закупівлю з учасником без торгів, але після проведення переговорів з одним учасником;
 - г) це процедура, відповідно до якої замовник укладає договір про закупівлю з одним або кількома учасниками без торгів, але після проведення переговорів з одним або кількома учасниками;

Теми рефератів

1. Поняття “тендерного комітету” та “уповноваженої особи”. Загальна характеристика
2. Основні функції та повноваження уповноваженої особи
3. Планування закупівлі та звітність як складові організації закупівельної діяльності

Інформаційні джерела: 8, 12.

Практичне заняття №16

Тема 7. Тендерна документація

Питання для обговорення

1. Підготовка і затвердження тендерної документації.
2. Поняття “Кваліфікаційних критеріїв” тендерної документації та їх коротка характеристика.
3. “Наявність обладнання та матеріально-технічної бази” як один з “кваліфікаційних критеріїв” тендерної документації, та його загальна характеристика.

4. “Наявність працівників відповідної кваліфікації, які мають необхідні знання та досвід” як один з “кваліфікаційних критеріїв” тендерної документації, та його загальна характеристика.

5. “Наявність документально підтвердженого досвіду виконання аналогічного договору” як один з “кваліфікаційних критеріїв” тендерної документації, та його загальна характеристика.

6. Поняття “Технічних специфікацій” тендерної документації та їх загальна характеристика.

Вирішення практичного завдання

(Самостійна робота з використанням інформаційних засобів навчання (робота із друкованими та електронними ресурсами))

1. Знайти (у базі даних електронних майданчиків) і проаналізувати “реальний” приклад “тендерної документації”. Сформулювати висновки щодо повноти тендерної документації.

2. Знайти (у базі даних електронних майданчиків) і проаналізувати “реальний” приклад “кваліфікаційних критеріїв”. Сформулювати висновки щодо аргументованості кваліфікаційних критеріїв.

3. Знайти (у базі даних електронних майданчиків) і проаналізувати “реальний” приклад “кваліфікаційних критеріїв” з пунктом “наявність працівників відповідної кваліфікації, які мають необхідні знання та досвід”. Сформулювати висновки щодо аргументованості спеціального кваліфікаційного критерію.

4. Знайти (у базі даних електронних майданчиків) і проаналізувати “реальний” приклад “кваліфікаційних критеріїв” з пунктом “наявність обладнання та матеріально-технічної бази”. Сформулювати висновки щодо аргументованості спеціального кваліфікаційного критерію.

5. Знайти (у базі даних електронних майданчиків) і проаналізувати “реальний” приклад “кваліфікаційних критеріїв” з пунктом “наявність документально підтвердженого досвіду виконання аналогічного договору”. Сформулювати висновки щодо аргументованості спеціального кваліфікаційного критерію.

6. Знайти (у базі даних електронних майданчиків) і проаналізувати “реальний” приклад “технічних специфікацій” Сформулювати висновки щодо аргументованості та повноти технічних специфікацій.

Контрольний тест на засвоєння вивченого матеріалу даної теми.

1. До процесу підготовки проекту тендерної документації (окрім тендерного комітету або уповноваженої особи замовника) можуть бути залучені:

- а) інші спеціалісти замовника;
- б) інші спеціалісти учасника;
- в) інші спеціалісти Департаменту публічних закупівель при МЕРТ

2. Тендерна документація крім обов'язкової інформації (визначеної Законом):

а) може містити іншу інформацію, відповідно до законодавства, яку замовник погодив з представником уповноваженого органу з проведення закупівель;

б) може містити іншу інформацію, відповідно до законодавства, яку учасники закупівель просять (у формі офіційного звернення) надати у тендерній документації;

в) може містити іншу інформацію, відповідно до законодавства, яку замовник вважає за необхідне до неї включити

3. Зміст, обсяг, та рівень складності конкретної документації обумовлюються:

- а) ціною (“вартісними порогами”) товарів (послуг, робіт), що є предметом закупівлі;
- б) специфікою товарів (послуг, робіт), що є предметом закупівлі;
- в) складом (структурою) товарів (послуг, робіт), що є предметом закупівлі;
- г) кількістю (“рівнем конкуренції”) учасників даної закупівлі

4. Кваліфікаційні критерії, які застосовуються в процесі проведення закупівель виступають своєрідним “інструментом перевірки”:

- а) технічної спроможності учасника;
- б) технологічної спроможності учасника;

в) економічної спроможності учасника;

г) фінансової спроможності учасника

5. *Встановлення кваліфікаційних критеріїв при проведенні закупівель розглядається (може розглядатись):*

а) як право замовника;

б) як прерогатива замовника;

в) як обов'язок замовника

6. *Замовник має право самостійно обирати (згідно “загального підходу” визначеного Законом) таку кількість кваліфікаційних критеріїв:*

а) один кваліфікаційний критерій;

б) не більше трьох кваліфікаційних критеріїв;

в) не менше двох, але не більше п'яти кваліфікаційних критеріїв;

г) кількість кваліфікаційних критеріїв необмежена

7. *Документом (документами), що підтверджує (підтверджують) інформацію про відповідність критерію “Наявність обладнання та матеріально-технічної бази” учасника торгів є:*

а) довідка з про наявність обладнання, механізмів, транспортних засобів, об'єктів, приміщень, які знаходяться у власності учасника;

б) довідка з про наявність обладнання, механізмів, транспортних засобів, об'єктів, приміщень, які орендуються учасником;

в) копії документів на підтвердження права власності учасника на обладнання, механізми, транспортні засоби, об'єкти, приміщення;

г) копії документів на підтвердження договорів оренди або лізингу учасника на обладнання, механізми, транспортні засоби, об'єкти, приміщення

8. *Основними показниками, при визначенні для учасника кваліфікаційного критерію “Наявність документально підтвердженого досвіду виконання аналогічного договору”, можуть виступати:*

а) “однаковість” за предметом закупівлі;

б) “однаковість” ціни за предметом закупівлі;

в) “однаковість” логістики за предметом закупівлі;

г) “максимальна подібність” за предметом закупівлі;

г) “максимальна подібність” вартісних показників за предметом закупівлі;

д) “максимальна подібність” за місцем поставки за предметом закупівлі

9. *До числа підстав, за наявності яких замовник зобов'язаний прийняти рішення про відмову учаснику в участі у процедурі закупівлі, та зобов'язаний відхилити тендерну пропозицію учасника відносять:*

а) замовник має незаперечні докази того, що учасник пропонує, дає або погоджується дати прямо чи опосередковано будь-якій посадовій особі замовника, іншого державного органу винагороду в будь-якій формі з метою вплинути на прийняття рішення щодо визначення переможця процедури закупівлі або застосування замовником певної процедури закупівлі;

б) суб'єкт господарювання (учасник) протягом останніх трьох років притягувався до відповідальності за порушення, у вигляді вчинення антиконкурентних узгоджених дій, що стосуються спотворення результатів торгів (тендерів);

в) тендерна пропозиція подана учасником процедури закупівлі, який є пов'язаною особою з іншими учасниками процедури закупівлі та / або з членом (членами) тендерного комітету, уповноваженою особою (особами) замовника

10. *Вимоги до предмета закупівлі — це:*

а) технічні, якісні, кількісні характеристики предмету закупівлі;

б) технічні специфікації з детальним описом товарів, робіт, послуг, що закуповуються;

в) вимоги щодо технічних і функціональних характеристик предмета закупівлі у разі, якщо опис скласти неможливо.

Теми рефератів

1. Особливості процедури підготовки і затвердження тендерної документації.

2. Особливості встановлення кваліфікаційних критеріїв у процедурі закупівель.

3. Особливості визначення, обґрунтування та подання підстави відмови в участі у процедурі закупівлі.
4. Типові помилки / порушення при підготовці тендерної документації.
5. Основні заходи та інструменти запобігання обмеження конкуренції та дискримінації учасників.

Інформаційні джерела: 8, 19.

Тема 8. Процес проведення закупівлі

Питання для обговорення

1. Процедура “розкриття пропозицій”: її суть, особливості та основні характеристики.
2. Поняття “Оцінки пропозицій”: її суть, основні підходи до послідовності оцінювання пропозицій та їх загальна характеристика.
3. Два підходи до вибору методики оцінювання (згідно Закону України “Про публічні закупівлі”) та їх загальна характеристика.
4. Поняття “Забезпечення пропозицій” (згідно Закону України “Про публічні закупівлі”) та особливості механізму його реалізації.
5. Поняття “Забезпечення виконання договору” (згідно Закону України “Про публічні закупівлі”) та особливості механізму його реалізації.

Вирішення практичного завдання

1. Практичні завдання на основі “типових розрахунків”.

Приклад №1: Критерії оцінки та їх питома вага згідно тендерної документації: ціна — 80 балів; строк поставки — 15 балів; гарантійний термін експлуатації — 5 років. Розрахувати бали за критерієм “ціна” ($B_{\text{ціна}}$).

2. Практичні завдання на основі “типових розрахунків”.

Приклад №1: Критерії оцінки та їх питома вага згідно тендерної документації: ціна — 80 балів; строк поставки — 15 балів; гарантійний термін експлуатації — 5 років. Розрахувати бали за критерієм “строк поставки” ($B_{\text{с.п.}}$).

3. Практичні завдання на основі “типових розрахунків”.

Приклад №1: Критерії оцінки та їх питома вага згідно тендерної документації: ціна — 80 балів; строк поставки — 15 балів; гарантійний термін експлуатації — 5 років. Розрахувати бали за критерієм “гарантійний термін експлуатації” ($B_{\text{г.т.е.}}$).

Теми рефератів

1. Особливості процедури “розкриття пропозицій”
2. Особливості основних підходів до вибору методики оцінювання пропозицій
3. Особливості організації процесу “забезпечення пропозицій”
4. Особливості процедури “забезпечення виконання договору”

Інформаційні джерела: 7, 8, 20.

Практичне заняття №17

Тема 9. Оскарження процедур закупівлі

Питання для обговорення

1. Процедура оскарження процедур закупівлі: основні поняття, мета та особливості реалізації.
2. Поняття “неупередженого захисту прав та законних інтересів осіб, пов’язаних із участю у процедурах закупівлі”: Орган оскарження, його основні завдання, принципи діяльності та основні функції.
3. Поняття “ефективного захисту прав та законних інтересів осіб, пов’язаних із участю у процедурах закупівлі”, основні (три) його положення (на яких ґрунтується ефективний захист) та їх загальна характеристика.
4. Право особи на подання скарги щодо дій (бездіяльності) замовника: основні поняття, “сукупність двох обставин”, строки, в які може бути подана скарга.
5. Право особи на подання скарги щодо дій (бездіяльності) замовника: основні поняття, вимоги до скарги, підстави для “не розгляду” скарги Органом оскарження.

6. Процедура розгляду скарги: основні поняття та їх характеристика.
7. Процедура прийняття рішення за скаргою: основні поняття та їх характеристика.

Вирішення практичного завдання

(Самостійна робота з використанням інформаційних засобів навчання (робота із друкованими та електронними ресурсами))

1. Знайти (у базі даних електронних майданчиків) і проаналізувати “реальний приклад” (з “реальної процедури”) “неупередженого захисту прав та законних інтересів осіб, пов’язаних із участю у процедурах закупівлі”. Аргументувати “фактичні” результати оскарження.
2. Знайти (у базі даних електронних майданчиків) і проаналізувати “реальний приклад” (з “реальної процедури”) “ефективного захисту прав та законних інтересів осіб, пов’язаних із участю у процедурах закупівлі”. Аргументувати “фактичні” результати оскарження.
3. Знайти (у базі даних електронних майданчиків) і проаналізувати “реальний приклад” (з “реальної процедури”) процедури подання скарги щодо дій (бездіяльності) замовника. Аргументувати “фактичні” результати.

Теми рефератів

1. Особливості функціонування інституту оскарження у сфері закупівель.
2. Особливості здійснення процедури розгляду скарги у сфері закупівель.
3. Особливості процедури прийняття рішення за скаргою у сфері закупівель.

Інформаційні джерела: 8, 12, 18.

Практичне заняття №18

Тема 10. Договір про закупівлю

Питання для обговорення

1. Договір про закупівлю: основні поняття, особливості та їх характеристика.
2. Специфічні особливості договору про закупівлю: “Визначення предмета договору” та “Ціна договору”.
3. Специфічні особливості договору про закупівлю: “Строки укладення та дії договору про закупівлю”, “Умови і спосіб досягнення згоди сторін” та “Особливості відповідальності сторін договору і його нікчемності”.
4. Особливості процедури внесення змін до умов договору про закупівлю: випадки, коли можна вносити зміни у договір про закупівлю та їх коротка характеристика.
5. Процедура прийняття рішення за скаргою та її особливості.

Вирішення практичного завдання

(Самостійна робота з використанням інформаційних засобів навчання (робота із друкованими та електронними ресурсами))

1. Знайти (у базі даних електронних майданчиків) і проаналізувати “реальний” договір про закупівлю. Знайти “сильні” та “слабкі” місця договору.
2. Знайти (у базі даних електронних майданчиків) і проаналізувати “реальний” договір “зі змінами” про закупівлю. Проаналізувати “внесені в договір” зміни.
3. Проаналізувати процедуру контролю за виконанням договору про закупівлю.

Теми рефератів

1. Особливості процесу підготовки договору про закупівлю.
2. Особливості процедури внесення змін до умов договору про закупівлю.
3. Контроль за виконанням договору про закупівлю.

Інформаційні джерела: 8, 21.

МОДУЛЬ 3 «ВСТУП ДО ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ ПОЛІТИКИ»

Практичне заняття № 19

Тема 1. Економічна політика держави

Питання для обговорення

1. Що розуміють під економічною політикою держави? Чим зумовлена необхідність здійснення державою економічної політики?
2. Етапи формування й реалізації державної економічної політики.
3. Характеристика чинників, що стримують реалізацію економічної політики.
4. Основні підходи, на яких ґрунтується формування економічної політики.
5. Об'єкти економічної політики. Суб'єкти економічної політики.
6. Характеристика відносин між учасниками реалізації економічної політики.
7. Принципи реалізації економічної політики.
8. Сформулювати й окреслити глобальну мету розвитку суспільства.
9. Генеральні та стратегічні цілі економічної політики.
10. Поняття «інструменту» та «індикатора» економічної політики. Класифікація інструментів економічної політики.
11. Види економічної політики.

Вирішення практичного завдання

Контрольний тест на засвоєння вивченого матеріалу даної теми.

1. Економічна політика — це:

- а) сукупність заходів, спрямованих на впорядкування руху економічних процесів, здійснення впливу на них чи безпосереднє визначення їх результатів;
- б) сукупність форм, методів та інструментів, за допомогою яких держава впливає на діяльність суб'єктів господарювання і ринкову кон'юнктуру з метою створення належних умов для функціонування ринку та вирішення соціально-економічних проблем суспільства;
- в) взаємопов'язана система довгострокових і поточних цілей економічного розвитку, що визначені державою, комплекс відповідних державних рішень та заходів, спрямованих на досягнення цих цілей із використанням державної влади у сфері економіки;
- г) всі відповіді правильні.

2. Необхідність здійснення економічної політики зумовлена:

- а) недосконалістю ринкового механізму, який саморегулюється на цей момент і не завжди враховує перспективу;
- б) певною соціальною доктриною держави, яку необхідно реалізовувати;
- в) необхідністю гарантій економічної безпеки, що є підґрунтям економічної безпеки;
- г) всі відповіді правильні.

3. Об'єкти економічної політики — це:

- а) носії, виразники та виконавці господарських інтересів, насамперед соціальні групи, що відрізняються одна від одної майном, доходами, видами діяльності, професіями, галузевими та регіональними інтересами;
- б) сфери, галузі, регіони, а також явища, ситуації та умови економічного життя країни, де виникли або можуть виникати певні проблеми, що не вирішуються автоматично, як того вимагають умови нормального функціонування економіки й підтримання соціальної стабільності;
- в) складові соціально-економічної політики, яка визначає основні цілі, напрями, принципи, форми і методи діяльності держави в науково-технічній сфері;
- г) всі відповіді правильні.

4. Суб'єкти економічної політики — це:

- а) носії, виразники та виконавці господарських інтересів, насамперед соціальні групи, що відрізняються одна від одної майном, доходами, видами діяльності, професіями, галузевими та регіональними інтересами;
- б) сфери, галузі, регіони, а також явища, ситуації та умови економічного життя країни, де виникли або можуть виникати певні проблеми, що не вирішуються автоматично, як того вимагають умови нормального функціонування економіки й підтримання соціальної стабільності;
- в) складові соціально-економічної політики, яка визначає основні цілі, напрями, принципи, форми і методи діяльності держави в науково-технічній сфері;
- г) всі відповіді правильні.

5. Суб'єктами економічної політики є:

- а) державні інститути;
- б) органи виконавчої влади;
- в) держава, регіональні та місцеві інституційні утворення;
- г) всі відповіді правильні.

6. Поясніть сутність принципу «мінімальної достатності» державного втручання в економіку.

- а) дії державних органів повинні носити послідовний і логічний характер;
- б) держава повинна виконувати лише ті економічні функції, які не можуть виконувати ринкові механізми чи суб'єкти економічної діяльності;
- в) держава повинна менше втручатися туди, де добре працюють ринкові механізми і бути більш активною в тих сферах, де не можна покладатися на ринкові відносини;
- г) оперативне втручання в економіку.

7. Поясніть сутність принципу пріоритетності державного втручання в економіку.

- а) цей принцип передбачає, що дії державних органів повинні мати послідовний і логічний характер;
- б) цей принцип передбачає, що держава повинна виконувати лише ті економічні функції, які не можуть виконувати ринкові механізми чи суб'єкти економічної діяльності;
- в) цей принцип передбачає, що держава повинна менше втручатися туди, де добре працюють ринкові механізми і бути більш активною в тих сферах, де не можна покладатися на ринкові відносини;
- г) цей принцип передбачає виділення основних соціально-економічних проблем розвитку країни, на вирішенні яких державі належить зосередити свої зусилля у зв'язку з обмеженістю наявних державних ресурсів — фінансових, матеріальних, трудових, інформаційних тощо.

8. До основних обмежень реалізації економічної політики можна віднести:

- а) методологічні;
- б) ресурсні;
- в) часові;
- г) всі відповіді правильні.

9. Формування економічної політики ґрунтується на кількох підходах:

- а) позитивному, нормативному, синергетичному, енвіронментальному;
- б) методологічному, ресурсному, часовому;
- в) системному, негативному, позитивному;
- г) справедливості, позитивного ефекту, мінімальної достатності.

10. Формування економічної політики ґрунтується на таких принципах:

- а) позитивному, нормативному, синергетичному, енвіронментальному;
- б) науковій обґрунтованості, системності, цілеспрямованості, пріоритетності;
- в) комплексності, адаптації, мінімальної достатності, ефективності;
- г) відповіді **в** і **б** – правильні.

Теми рефератів

1. Моделі розроблення державної економічної політики.
2. Ефективність та результативність економічної політики

Інформаційні джерела: 11, 24.

Практичне заняття № 20

Тема 2. Фінансова політика держави

Питання для обговорення

1. Місце фінансової політики у політиці держави.
2. Суть та головне призначення фінансової політики держави.
3. Фінансовий механізм. Основні його складові.
4. Фінансові методи як спосіб впливу фінансових відносин на економічний процес.
5. Фінансові важелі та інструменти.

6. Нормативно-правове, інформаційне та організаційне забезпечення фінансової політики.
7. Об'єкти та суб'єкти фінансової політики.
8. Функції фінансової політики держави.
9. Напрями реалізації фінансової політики держави.
10. Стратегічні завдання, вирішенню яких сприяє фінансова політика.
11. Типи та види фінансової політики.

Вирішення практичного завдання

Виберіть до кожного визначення термін, що йому відповідає

Терміни:

Державні фінанси	Суб'єкти фінансової політики
Фінансова політика	Фінансовий механізм
Основні елементи фінансового механізму	Фінансові методи
Фінансове планування	Фінансовий контроль
Фінансове регулювання	Фінансові інструменти
Організаційне забезпечення реалізації фінансової політики	Стимулююча функція фінансової політики
Фінансова стратегія	Обмежувальна функція фінансової політики
	Фінансова тактика

№	Термін	Визначення
1		сукупність конкретних фінансових методів та важелів впливу на формування і використання фінансових ресурсів з метою забезпечення функціонування й розвитку державних структур, суб'єктів господарювання і населення
2		способи впливу фінансових відносин на економічний процес
3		цілеспрямована діяльність уповноважених органів щодо забезпечення законності і доцільності виконання фінансових операцій та реалізації на цій основі завдань фінансової політики
4		створення відповідної системи фінансових органів та інституцій, визначення їх функцій і повноважень з метою забезпечення повноти здійснення фінансової політики та досягнення координації дій усіх суб'єктів
5		функція фінансової політики держави, яка спрямована на забезпечення реалізації цільових установок національної економічної політики, а саме: повну зайнятість, помірну інфляцію, стабільність цін.
6		метод фінансового впливу, пов'язаний із регулюванням економічних процесів
7		фінансова політика, що розрахована на довготермінову перспективу і вирішення глобальних завдань соціально-економічного розвитку
8		ставки податків і обов'язкових платежів, податкові пільги, норми амортизації, норми видатків у бюджетних установах, відсотки за користування кредитом, ставки орендної плати, штрафи, пеня, ліміти, ставки заробітної плати, пенсій, стипендій
9		функція фінансової політики, яка спрямована на стримування ділової активності і використовується з метою запобігання кризи надвиробництва чи скорочення темпів економічного зростання
10		діяльність зі складання планів формування, розподілу і використання фінансових ресурсів на рівні окремих суб'єктів господарювання, їх об'єднань, галузевих структур, територіально-адміністративних одиниць та країни в цілому, спрямована на досягнення поставлених цілей і вирішення певних завдань
11		поточна фінансова політика, спрямована на вирішення конкретних завдань

		відповідного періоду, що впливають із розробленої фінансової стратегії
12		законодавчі й виконавчі органи влади, державні та недержавні підприємства, організації і установи, домашні господарства, між якими постійно виникають специфічні економічні відносини, відбувається рух грошових потоків
13		фінансові методи, фінансові важелі, фінансові інструменти, нормативно-правове забезпечення, інформаційне забезпечення, організаційне забезпечення.
14		комплекс дій і заходів, які здійснює держава в межах наданих їй функцій та повноважень у сфері усіх складових фінансової системи держави щодо організації і використання фінансових відносин з метою забезпечення зростання ВВП і підвищення добробуту всіх членів суспільства
15		система грошових ресурсів, які належать державі і призначені для виконання притаманних державі економічних, соціальних і політичних функцій

Теми рефератів

1. Характеристика типів фінансової політики.
2. Характеристика видів фінансової політики.

Інформаційні джерела: 10, 11, 13, 14.

Практичне заняття № 21

Тема 3. Бюджетна політика держави

Питання для обговорення

1. Поняття «бюджетна політика», «бюджетне регулювання».
2. Види бюджетної політики. Основні умови формування та завдання бюджетної політики.
3. Бюджетне прогнозування, бюджетне програмування.
4. Принципи бюджетної політики.
5. Правове поле бюджетного регулювання.

Вирішення практичного завдання

Впишіть до кожного визначення термін, що йому відповідає

Терміни:

Бюджетне прогнозування Бюджетна тактика Доходи бюджету Неподаткові надходження Доходи від операцій з капіталом Дефіцит Внутрішній державний борг Зовнішній державний борг	Бюджетна стратегія Ефективність бюджетної політики Бюджетна політика держави Податкові надходження Трансферти Видатки Державний борг
--	--

№	Термін	Визначення
1		Діяльність органів державної влади, державного управління та місцевого самоврядування з визначення стратегічної мети, напрямів, завдань і пріоритетів розвитку бюджетних відносин, засобів бюджетної тактики для їхнього досягнення, а також застосування цих засобів
2		Цілісна система дій держави спрямована на реалізацію мети, завдань та пріоритетів довготривалого курсу бюджетної політики, розрахованого на тривалу перспективу, що передбачає вирішення глобальних завдань, визначених економічною стратегією
3		Розробка та складання науково-обґрунтованих гіпотез про ймовірний стан бюджетної системи та відповідних показників, які характеризують цей стан; науково-обґрунтовані пропозиції щодо тенденцій і напрямів розвитку бюджету на близьку й віддалену перспективу, альтернативних

		шляхів і термінів досягнення пріоритетних цілей
4		Форма реалізації бюджетної стратегії, комплекс адаптивних заходів впливу держави на стан функціонування конкретних бюджетних взаємовідносин з метою надання їм параметрів, визначених завданнями бюджетної стратегії
5		Здатність створювати соціально-економічний ефект у результаті діяльності органів державної влади, державного управління та місцевого самоврядування з визначення стратегічної мети, напрямів, завдань і пріоритетів розвитку бюджетних відносин для їхнього досягнення, застосування цих засобів, а також результативність процесів формування доходів, використання коштів бюджетів, бюджетного регулювання і міжбюджетних відносин, управління державним боргом з використанням спеціальних критеріїв та показників
6		Основна фінансово-економічна категорія бюджетного процесу, яка характеризує вилучену й розподілену частину валового внутрішнього продукту
7		Встановлені законами України про оподаткування загальнодержавні податки і збори (обов'язкові платежі) та місцеві податки і збори (обов'язкові платежі)
8		Доходи від власності та підприємницької діяльності державних підприємств; адміністративні збори та платежі, доходи від некомерційної господарської діяльності; інші неподаткові надходження
9		Надходження від продажу основного капіталу, державних запасів товарів та нематеріальних активів
10		Кошти, одержані від інших органів державної влади, органів влади Автономної Республіки Крим, органів місцевого самоврядування, інших держав або міжнародних організацій на безоплатній та безповоротній основі.
11		Кошти, спрямовані на здійснення програм та заходів, передбачених відповідним бюджетом
12		Перевищення видатків бюджету над його доходами
13		Загальна сума боргових зобов'язань держави з повернення отриманих та непогашених кредитів (позик) станом на звітну дату, що виникають внаслідок державного запозичення
14		Заборгованість держави громадянам, юридичним особам і фірмам даної країни, які володіють цінними паперами, випущеними її урядом
15		Заборгованість держави перед іноземними громадянами, державами, банками та міжнародними фінансовими організаціями

Теми рефератів

1. Сучасна бюджетна політика України.

Інформаційні джерела: 1, 3, 11, 24.

Практичне заняття № 22

Тема 4. Податкова політика держави

Питання для обговорення

1. Податкова політика, її види.
2. Правове регулювання податкової політики в Україні.

Вирішення практичного завдання

Впишіть до кожного визначення термін, що йому відповідає

Терміни:

Загальність оподаткування	Принципи оподаткування
---------------------------	------------------------

Принцип рівності Фіскальна достатність Економічність оподаткування Нейтральність оподаткування Рівномірність та зручність сплати	Принцип невідворотності Презумпція правомірності рішень Соціальна справедливість Стабільність Єдиний підхід до встановлення податків та зборів
--	--

№	Визначення	Термін
1	2	3
1		Вироблені фінансовою наукою найбільш загальні правила, стандарти оподаткування
2		Принцип, який означає, що у випадку, коли норма закону чи іншого нормативно-правового акта, виданого на підставі закону, або коли норми різних законів чи різних нормативно-правових актів припускають неоднозначне (множинне) трактування прав та обов'язків платників податків або контролюючих органів, унаслідок чого є можливість прийняти рішення на користь як платника податків, так і контролюючого органу, рішення приймається на користь платника
3		Недопущення будь-яких проявів податкової дискримінації - забезпечення однакового підходу до усіх платників податків, незалежно від соціальної, расової, національної, релігійної приналежності, форми власності юридичної особи, громадянства фізичної особи, місця походження капіталу
4		Встановлення податків та зборів відповідно до платоспроможності платників податків
5		Встановлення строків сплати податків та зборів, виходячи із необхідності забезпечення своєчасного надходження коштів до бюджетів для здійснення витрат бюджету та зручності їх сплати платниками
6		Кожна особа зобов'язана сплачувати встановлені Податковим Кодексом, законами з питань оподаткування та митної справи податки та збори, платником яких вона є згідно з положеннями ПК
7		Встановлення податків та зборів у спосіб, який не впливає на збільшення або зменшення конкурентоспроможності платника податків
8		Визначення на законодавчому рівні всіх обов'язкових елементів податку
9		Встановлення податків та зборів, обсяг надходжень від сплати яких до бюджету значно перевищує витрати на їх адміністрування
10		Встановлення податків та зборів з урахуванням необхідності досягнення збалансованості витрат бюджету з його надходженнями
11		Настання визначеної законом відповідальності у разі порушення податкового законодавства (цим принципом формуються загальні засади відповідальності за порушення податкового законодавства)
12		Зміни до будь-яких елементів податків та зборів не можуть вноситися пізніше, ніж за шість місяців до початку нового бюджетного періоду, в якому будуть діяти нові правила та ставки

Теми рефератів

1. Реформування податкової системи.

Інформаційні джерела: 3, 4, 11, 14, 15, 24.

Практичне заняття № 23

Тема 5. Грошово-кредитна політика держави

Питання для обговорення

1. Суть грошово-кредитної політики держави.
2. Види грошово-кредитної політики держави.
3. Цілі та інструменти грошово-кредитної політики.
4. Передатний механізм грошово-кредитної політики.

Вирішення практичного завдання

I. Впишіть до кожного визначення термін, що йому відповідає

Терміни:

Політика «дешевих грошей»	Пропозиція грошей
Центральний банк	Комерційні банки
Політика «дорогих грошей»	Облікова ставка
Норма обов'язкових резервів	Операції на відкритому ринку
Гнучка грошово-кредитна політика	Жорстка грошово-кредитна політика

№	Термін	Визначення
1		державна інституція, яка відповідає за пропозицію грошей у країні.
2		депозитні інституції, що приймають вклади від фізичних та юридичних осіб, надають позики й виконують інші операції.
3		кількість грошей, наявна у національній економіці на певний момент часу.
4		заходи зі зменшення або обмеження зростання пропозиції грошей у країні.
5		заходи зі збільшення пропозиції грошей у країні
6		один із монетарних інструментів, за допомогою якого Національний банк України встановлює для банків та інших суб'єктів грошово-кредитного ринку орієнтир щодо вартості залучених та розміщених грошових коштів
7		інструмент, сутність якого полягає в установленні обов'язкової норми ресурсів, яку комерційні банки повинні зберігати в центральному банку у відсотках до залучених депозитів
8		здійснення центральним банком купівлі-продажу цінних паперів з метою впливу на ресурсну базу комерційних банків
9		політика центрального банку, за якої проміжною ціллю є фіксація або підтримка процентних ставок на певному рівні
10		політика спрямована на фіксацію або підтримку стабільного обсягу грошової маси в економіці

II. Контрольний тест на засвоєння вивченого матеріалу даної теми.

1. Термін «операції на відкритому ринку» означає:

- а) діяльність комерційних банків по кредитуванню фірм і населення;
- б) діяльність Центрального банку по наданню позик комерційним банкам;
- в) вплив на рівень процентних ставок за рахунок зростання або зниження загального розміру позик, що надаються комерційними банками;
- г) операції Центрального банку, що сприяють збільшенню або зменшенню загальної величини поточних рахунків комерційних банків;
- д) діяльність Центрального банку по купівлі або продажу державних цінних паперів.

2. Термін «облікова ставка» означає:

- а) рівень зниження ціни для Центрального банку, коли він купує державні цінні папери;

б) ступінь тиску Центрального банку на комерційні банки з метою зниження обсягу виданих позик;

в) відсоткову ставку по позиках, що надаються комерційним банкам;

г) ступінь впливу Центрального банку на зростання грошової маси і обсяг ВВП;

д) всі відповіді невірні.

3. *Для підвищення ліквідності банківської системи центральний банк підвищує норму резервування. Якщо центральний банк не хоче допустити змін у пропозиції грошей, то яке поєднання заходів монетарної політики він повинен застосувати:*

а) підвищити облікову ставку і купувати державні цінні папери;

б) знизити облікову ставку і продавати державні цінні папери;

в) підвищити облікову ставку і продавати державні цінні папери;

г) знизити облікову ставку і купувати державні цінні папери;

д) усі заходи неправильні.

4. *Зменшення норми резервування:*

а) збільшуватиме пропозицію грошей унаслідок збільшення розміру депозитного мультиплікатора;

б) збільшуватиме пропозицію грошей унаслідок збільшення коефіцієнта депонування;

в) зменшуватиме пропозицію грошей унаслідок зменшення грошового мультиплікатора;

г) зменшуватиме пропозицію грошей унаслідок зменшення коефіцієнта депонування;

д) усі твердження неправильні.

5. *Якщо центральний банк продає велику кількість державних цінних паперів домогосподарствам і комерційним банкам, то:*

а) збільшиться загальна сума особистих заощаджень;

б) збільшиться загальна сума депозитів комерційних банків;

в) зменшиться сума позик, наданих комерційними банками;

г) знизиться рівень процентної ставки;

д) зменшиться пропозиція грошей.

6. *Національний банк України має можливість здійснювати вплив на діяльність комерційних банків через:*

а) визначення величини облікової ставки;

б) визначення обов'язкових норм резервування грошей;

в) своїх представників у Раді директорів комерційних банків;

г) операції на відкритому ринку;

д) вірні відповіді а, б і г.

7. *Рестрикційна політика не призводить до:*

а) зниження облікової ставки НБУ;

б) зменшення обсягів кредитування в економіці;

в) зростання відсоткових ставок за кредитами комерційних банків;

г) обмеження рівня інфляції;

8. *Механізм дії грошово-кредитної політики складається із п'ятих послідовно пов'язаних важелів, напишіть з яких...*

Теми рефератів

1. Сучасна політика Національного банку України.

2. Співпраця МВФ і НБУ і її вплив на грошово-кредитну політику.

Інформаційні джерела: 3, 11, 24, 31.

МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТА

Самостійна робота студента та її основні вимоги

Вивчення матеріалу з дисципліни "Вступ до публічних фінансів" передбачає самостійну роботу студента. Вона полягає у поглибленому вивченні та аналізі інформації з питань, винесених на самостійне опрацювання з використанням підручників, навчальних посібників, науково-економічної та періодичної літератури, законів та нормативних актів України, інформації з мережі Інтернет, даних статистичних довідників. Ця інформація повинна використовуватися студентом при підготовці до практичних (семінарських) занять та до проміжного і підсумкового контролю.

Питання для самостійного опрацювання

МОДУЛЬ 1. ФІНАНСИ, ПОДАТКИ І СИСТЕМА СОЦІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Тема 1.1. Предмет фінансової науки як пізнання сутності фінансів

План

1. Генезис категорії фінансів.
2. Етапи становлення і розвитку фінансів в Україні.
3. Джерела формування фінансових ресурсів.

Інформаційні джерела: 2, 10, 13, 14, 22.

Тема 1.2. Державні фінанси

План

1. Бюджетний кодекс України, його роль для функціонування бюджетної системи.
2. Сутність, принципи і роль соціального страхування.
3. Доцільність і обґрунтованість створення державних цільових фондів в Україні.
4. Необхідність та напрями пенсійної реформи в Україні. Класифікація державних позик.
5. Передумови залучення та джерела погашення державних позик.
6. Державний борг і механізм його формування. Поняття «тягар боргу». Наслідки існування державного боргу.

Інформаційні джерела: 1-3, 10, 13, 14, 22.

Тема 1.3. Місцеві фінанси

План

1. Вплив реформи децентралізації на місцеві бюджети.
2. Міжбюджетні відносини і суть фінансового вирівнювання.

Інформаційні джерела: 2, 14.

Тема 1.4. Податки. Податкова система

План

1. Податковий кодекс України, його роль для функціонування податкової системи.
2. Сутність і призначення податкової системи держави.
3. Податкові ставки, їх види. Реформування податкової системи.

Інформаційні джерела: 4, 10, 13-15, 23.

Тема 1.5. Система соціального забезпечення

План

1. Соціальні послуги.

Інформаційні джерела: 14, 30.

МОДУЛЬ 2. ПУБЛІЧНІ ЗАКУПІВЛІ

Тема 2.1. Вступ до модуля “Публічні закупівлі”

План

1. Публічні закупівлі як важіль економічного розвитку.

Інформаційні джерела: 8, 9, 16, 17.

Тема 2.2. Публічні закупівлі (закупівлі): базові поняття

План

1. Основні категорії та визначення.

Інформаційні джерела: 6, 8, 12, 20.

Тема 2.3. Нормативно-правове забезпечення процесу організації та проведення закупівель

План

1. Поняття «Виключення з процедур закупівель».
2. Спеціальні правила для особливих сфер діяльності.

Інформаційні джерела: 6, 7, 8, 21.

Тема 2.4. Інституційна структура системи закупівель

План

1. Основні інституції: ДКСУ, ДАСУ (ДФІУ), РПУ та їх загальна характеристика.

Інформаційні джерела: 5, 8, 20.

Тема 2.5. Організація закупівельної діяльності

План

1. Планування закупівлі та звітність.

Інформаційні джерела: 7, 8, 18.

Тема 2.6. Процедури закупівель

План

1. Правила і строки оприлюднення оголошень про закупівлі.

Інформаційні джерела: 8, 12.

Тема 2.7. Тендерна документація

План

1. Технічні специфікації.

Інформаційні джерела: 8, 19.

Тема 2.8. Процес проведення закупівлі

План

1. Забезпечення пропозиції та виконання договору про закупівлю.

Інформаційні джерела: 7, 8, 20.

Тема 2.9. Оскарження процедур закупівлі

План

1. Процедура прийняття рішення за скаргою

Інформаційні джерела: 8, 12, 18.

Тема 2.10. Договір про закупівлю

План

1. Контроль за виконанням договору про закупівлю

Інформаційні джерела: 11, 24.

МОДУЛЬ 3. ВСТУП ДО ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ ПОЛІТИКИ

Тема 3.1. Економічна політика держави

План

1. Види цілей. Вимоги щодо розроблення цілей економічної політики.
2. Проблеми реалізації економічної політики.
3. Поняття «ефективності» та «результативності» економічної політики держави.
4. Стратегії та програми економічного розвитку.

Інформаційні джерела: 11, 24.

Тема 3.2. Фінансова політика держави

План

1. Нормативно-правове забезпечення реалізації фінансової політики.
2. Стратегічні завдання, вирішенню яких сприяє фінансова політика.

Інформаційні джерела: 10, 11, 13, 14.

Тема 3.3. Бюджетна політика держави

План

1. Критерії ефективності бюджетної політики держави.
2. Поняття «бюджетне регулювання».
3. Види міжбюджетних трансферів.

Інформаційні джерела: 1, 3, 11, 24.

Тема 3.4. Податкова політика держави

План

1. Необхідність та напрями податкової реформи в Україні.

Інформаційні джерела: 1, 3, 11, 14, 15.

Тема 3.5. Грошово-кредитна політика держави

План

1. Функції центрального банку та їх реалізація через монетарну політику.
2. «Основні напрями грошово-кредитної політики» - важливий документ її реалізації.

Інформаційні джерела: 3, 11, 24, 31.

Список літератури для підготовки до лекцій, практичних занять і самостійної роботи

Основна література

- 1 Бюджетний кодекс України : Закон України від 08.07.2010 р. № 2456-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17>
- 2 Луніна І. О., Бондарук Т. Г. Публічні фінанси та міжбюджетні відносини: навч. посіб. Київ: ДП «Інформ.-аналіт. агентство», 2019. 304 с.
- 3 Макроекономіка: базовий курс: навч. посіб. / Малий І.Й. та ін. К.: КНЕУ, 2016. 254 с.
- 4 Податковий кодекс України : Закон України від 02.12.2010 р. № 2755-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>
- 5 Про веб-портал Уповноваженого органу з питань закупівель : Наказ Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України № 648 від 07.04.2020 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0648915-20#Text>
- 6 Про внесення змін до Порядку функціонування електронної системи закупівель та проведення авторизації електронних майданчиків : Постанова КМУ № 704 від 10 липня 2019 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/704-2019-п#Text>
- 7 Про затвердження Порядку визначення предмета закупівлі : Наказ Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України № 708 від 15.04.2020 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0500-20#Text>

- 8 Про публічні закупівлі : Закон України від 19.09.2019 р. № 114-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/922-19#Text>
- 9 Про Стратегію реформування системи публічних закупівель (“дорожню карту”): Розпорядження КМУ № 175-р. від 24 лютого 2016 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/175-2016-p#Text>
- 10 Стойко О.Я., Дема Д.І. Фінанси: підручник. К.: Алерта, 2017. 406 с.
- 11 Струк Н.П. Економіка: навчальний посібник. Івано-Франківськ: ІФНТУНГ, 2017. 97 с.
- 12 Ференц. А. Нова редакція закону про публічні закупівлі: посібник для замовників. URL: <https://www.ua.undp.org/content/ukraine/uk/home/library/recovery-and-peacebuilding/unrpp-procurement-manual.html>
- 13 Фінанси: навчальний посібник / Журавльова І. В. та ін. ; за заг. ред. І. В. Журавльової. Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2017. 330 с.
- 14 Фінанси: підручник / Лютий І.О. та ін.; за ред. І.О. Лютого. – Київ : Видавництво Ліра-К, 2017. – 720 с.

2 Додаткова література

- 15 Варналій З.С., Романюк М.В. Податкова система: підручник. К.: Знання України, 2019. 567 с.
- 16 Вплив Prozorro 2017. Київ : Київська Школа Економіки, 2017. 14 с. URL: https://cep.kse.ua/assets/img/articles/Prozorro_report_ua.pdf
- 17 Гармонізація системи державних закупівель в Україні зі стандартами ЄС. URL: <https://infobox.prozorro.org/upload/files/main/662/227/yak-brati-uchast-u-publichnikh-zakupivlyakh.pdf>
- 18 Закупівлі у громадах. Посібник для розпорядників бюджетних коштів. Програма USAID DOBRE. URL: https://decentralization.gov.ua/uploads/library/file/411/posibnik_zakupivli_DOBRE_WEB_final.pdf
- 19 Методичний посібник з питань публічних закупівель (Розроблено з експертами ua-tenders.com). Київ : “ua-tenders.com”, 2018. 222 с. URL: <https://pt.slideshare.net/uatenders/ua-tenders>
- 20 Методичний посібник з публічних закупівель / ГО “Трансперенсі Інтернешнл Україна” у співпраці з ДП “Прозорро” за підтримки ЄС. Київ : ГО “Трансперенсі Інтернешнл Україна”, 2020. 43 с. URL: <https://decentralization.gov.ua/uploads/library/file/575/1.pdf>
- 21 Навчально-методичний посібник для самостійної роботи та практичних занять з навчальної дисципліни “Правове регулювання публічних закупівель” / уклад.: М.П. Кучерявенко, О.О. Дмитрик, А.С. Овчаренко. Харків: Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого, 2020. 26 с. URL: http://nula.edu.ua/materials/files/financial_law/0037/01.pdf
- 22 Національні фінанси: підручник / Грушко В.І.; за ред. В.І. Грушка; ВНЗ "Ун-т економіки та права "КРОК". К.: ВНЗ "Ун-т економіки та права "КРОК", 2017. 656 с.
- 23 Податкова система: навчальний посібник / Волохова І. С.; за ред. І. С. Волохова. Харків: Видавництво «Діса плюс», 2019. 402 с.
- 24 Струк Н.П. Економіка: методичні вказівки для вивчення дисципліни. Івано-Франківськ: ІФНТУНГ, 2016. 65 с.

3 Інформаційні ресурси в Інтернеті

25. Всі державні публічні закупівлі України / Держзакупівлі. Онлайн. URL: <https://www.dzo.com.ua>
26. Державні закупівлі ProZorro / Smart Tender. URL: <https://smarttender.biz/publicni-zakupivli-prozorro/>
27. Державні закупівлі на електронному майданчику E-tender. UA. URL: <https://e-tender.ua/prozoro>
28. Міністерство розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України: офіційний сайт. URL: <http://www.me.gov.ua>
29. Міністерство фінансів України : офіційний сайт. URL: <https://mof.gov.ua/uk>
30. Міністерство соціальної політики України: офіційний сайт. URL: <https://www.msp.gov.ua/>

31. Національний Банк України : офіційний сайт. URL: <https://bank.gov.ua/>
32. Офіційний портал Prozorro. URL: <https://prozorro.gov.ua>
33. Офіційний учасник системи державних закупівель Prozorro. великий вибір комерційних закупівель з усієї України / Zakupki.Prom.Ua. URL: <https://zakupki.prom.ua/>
34. Пенсійний фонд України : офіційний сайт. URL: <https://portal.pfu.gov.ua/>
35. Фонд загальнообов'язкового державного соціального страхування України на випадок безробіття : офіційний сайт. URL: <https://www.dcz.gov.ua/storinka/pro-sluzhbu>
36. Фонд соціального страхування України: офіційний сайт. URL: <http://www.fssu.gov.ua/fse/control/main/uk/index>

ЗАВДАННЯ ДЛЯ КОНТРОЛЬНИХ ЗАХОДІВ (ПОТОЧНИХ, МОДУЛЬНИХ, СЕМЕСТРОВИХ І Т.П.).

Завдання для контрольних заходів (поточних, модульних, семестрових)

Система оцінювання результатів успішності засвоєння знань, вмінь, комунікацій студентів з навчальної дисципліни «Вступ до публічних фінансів» включає *поточний, модульний* (відповідно до визначеного змістовного модуля), та *підсумковий* контроль результатів навчання. Поточний контроль здійснюється протягом семестру під час проведення лекційних, практичних, семінарських занять і оцінюється сумою набраних балів.

Основні форми поточного контролю. Поточними контрольними заходами є усне опитування студентів, обговорення питань, які виносяться на семінари, вирішення тестових та інших практичних завдань, які наведені у розділі «Методичне забезпечення практичних занять, семінарів» (питання для обговорення, практичні завдання) цього навчально-методичного комплексу.

Усне опитування – найбільш поширений метод контролю знань студентів. При усному контролі встановлюється безпосередній контакт між викладачем і студентом, в процесі якого викладач отримує широкі можливості для вивчення індивідуальних особливостей засвоєння студентами навчального матеріалу.

Тестування – це перевірка знань, що здійснюється у формі відповідей студентів на різні питання. Тестовий контроль дає можливість при незначних витратах аудиторного часу перевірити усіх студентів.

При виставленні балів за поточний контроль, оцінці підлягають: рівень засвоєння теоретичних знань та практичних умінь і навичок з тем, включених до змістових модулів; самостійне опрацювання тем; проведення розрахунків та контрольних робіт.

Модульний контроль проводиться з урахуванням поточного контролю за відповідний змістовий модуль і має на меті інтегровану оцінку результатів навчання студента після вивчення матеріалу з логічно завершеної частини дисципліни – змістового модуля. Модульний контроль теоретичних знань проводиться у формі письмової контрольної роботи за відповідний змістовий модуль (за питаннями, які наведені у розділі навчально-методичного комплексу – «Методичне забезпечення практичних занять, семінарів» - питання для обговорення); модульний контроль вмінь – сумарна оцінка (сума балів) роботи студента на практичних заняттях.

Письмові контрольні роботи – ефективний метод перевірки й оцінки знань, умінь і навичок студентів, а також їх творчих здібностей і дають можливість в найбільш короткий термін одночасно перевірити засвоєння навчального матеріалу всіма студентами групи та визначити напрямки для індивідуальної роботи з кожним. Однорідність робіт, що виконуються студентами, дозволяє пред'являти до всіх однакові вимоги і об'єктивно оцінити результати навчання.

Зразок схеми нарахування балів при оцінюванні знань студентів з дисципліни наведено в таблиці 5.

Схема нарахування балів у процесі оцінювання знань студентів

Види робіт, що контролюються	Максимальна кількість балів
Контроль теоретичних знань модуля М1 (модульна контрольна робота 1)	10
Контроль вмінь модуля М1 (6 практичних* 5 балів)	30
Контроль теоретичних знань модуля М2 (модульна контрольна робота 2)	10
Контроль вмінь модуля М2 (6 практичних *4 бали, 2 практичних * 3 бали)	30
Контроль теоретичних знань модуля М3 (модульна контрольна робота 3)	5
Контроль вмінь модуля М3 (5 практичних * 3 бали)	15
Усього	100

Підсумковий контроль проводиться у формі заліку у терміни, передбачені графіком навчального процесу. Підсумковий контроль у формі заліку проводиться письмово. На залік виносяться ключові питання, що потребують творчої відповіді та вміння синтезувати отримані знання і застосовувати їх при вирішенні практичних завдань. Результат заліку оцінюється у балах.

Перелік питань на залік

Модуль 1. «Фінанси, податки і система соціального забезпечення»

1. Генезис категорії фінансів.
2. Еволюція фінансів.
3. Етапи становлення і розвитку фінансів України.
4. Економічна сутність та особливості фінансів.
5. Функції фінансів та їх суспільне призначення.
6. Фінансові ресурси держави, методи їх формування, розподілу та використання.
7. Фінансова система та її складові.
8. Державний і місцеві бюджети.
9. Державні цільові фонди.
10. Державний кредит.
11. Сутність, функції та принципи організації місцевих фінансів.
12. Місцеві фінансові інститути та їх характеристика.
13. Місцеві бюджети як фінансова основа органів місцевого самоврядування. Механізм збалансування місцевих бюджетів Економічна сутність і функції податків.
14. Характеристика елементів податку.
15. Поняття та основи побудови податкової системи.
16. Принципи оподаткування.
17. Класифікація податків.
18. Характеристика основних податків податкової системи України.
19. Суть та функції соціального захисту населення.
20. Співвідношення понять соціальний захист і соціальне забезпечення.
21. Державний соціальний захист.
22. Види державної соціальної допомоги в Україні.
23. Державні соціальні гарантії.
24. Соціальні послуги.

Модуль 2. «Публічні закупівлі»

1. Поняття “державних” і “публічних” закупівель: основні відмінності. Поняття “відкритих даних” та їх коротка характеристика.
2. Електронні закупівлі в Україні. Основні переваги використання електронних закупівель.
3. Публічні закупівлі як важіль економічного розвитку: основні “поточні” результати (або “видимі” результати) реформи публічних закупівель в Україні.
4. Основні економічні процедури (3 типи), які відносять до закупівель та їх загальна характеристика.
5. Основні поняття системи публічних закупівель: “Замовники”, “Тендер”, “Тендерна документація”, “Учасник процедури закупівлі” та “Предмет закупівлі”. Їх коротка характеристика.
6. Основні принципи закупівель (згідно статті 3 Закону) та їх загальна характеристика.
7. Основні етапи циклу закупівель (7 етапів) та їх загальна характеристика.
8. Поняття “вартісних порогів при закупівлях” (“пороги закупівель”) та особливості застосування Закону України “Про публічні закупівлі”.
9. Поняття “виключення з процедури закупівель”. Їх особливості та загальна характеристика.
10. Основні суб’єкти процесу закупівель, які відносяться до категорії “замовник”. Їх загальна характеристика.

11. Основні суб'єкти процесу закупівель, які відносяться до категорії “органи державного нагляду, контролю та координації”. Їх класифікаційна характеристика.
12. Основні функції (4 функції) Уповноваженого органу системи публічних закупівель та їх загальна характеристика.
13. Державна казначейська служба України (ДКСУ) як одна з інституцій системи публічних закупівель (складова системи “органів державного нагляду, контролю та координації”). Основні завдання (функції) ДКСУ (згідно Закону України “Про публічні закупівлі”).
14. Державна аудиторська служба України (ДАСУ) як одна з інституцій системи публічних закупівель (складова системи “органів державного нагляду, контролю та координації”). Основні завдання (функції) ДАСУ (згідно Закону України “Про публічні закупівлі”).
15. Рахункова палата України (РПУ) як одна з інституцій системи публічних закупівель (складова системи “органів державного нагляду, контролю та координації”). Основні ролі (завдання) РПУ (згідно Закону України “Про публічні закупівлі”).
16. Антимонопольний комітет України (АМКУ), як одна з інституцій системи публічних закупівель (складова системи “органів державного нагляду, контролю та координації”). Основні завдання (функції) АМКУ (згідно Закону України “Про публічні закупівлі”).
17. Основні положення про громадський контроль у сфері закупівель (стаття 9 Закону України “Про публічні закупівлі”), та їх загальна характеристика. Інші характерні напрями діяльності неурядових громадських організацій (НУО) у сфері закупівель.
18. Основні поняття системи публічних закупівель: “Тендерний комітет”, “Уповноважена особа (особи)”. Їх загальна характеристика.
19. Основні функції тендерного комітету (уповноваженої особи) та їх загальна характеристика.
20. Основні стадії (7 стадій, виключно з позиції практичної діяльності) процесу публічних закупівель та їх загальна характеристика.
21. Основні процедури публічних закупівель (3 типи процедур) та їх коротка характеристика.
22. Поняття процедур “Відкритих торгів”, її основні етапи та їх загальна характеристика.
23. Поняття процедури “Конкурентного діалогу”, її основні етапи та їх загальна характеристика.
24. Підготовка і затвердження тендерної документації.
25. Поняття “Кваліфікаційних критеріїв” тендерної документації та їх коротка характеристика.
26. Підстави відмови в участі у процедурі закупівлі (згідно статті 17 Закону України “Про публічні закупівлі”) та їх загальна характеристика.
27. Поняття “Технічних специфікацій” тендерної документації та їх загальна характеристика.
28. Процедура “розкриття пропозицій”: її суть, особливості та основні характеристики.
29. Поняття “Оцінки пропозицій”: її суть, основні підходи до послідовності оцінювання пропозицій та їх загальна характеристика.
30. Два підходи до вибору методики оцінювання (згідно Закону України “Про публічні закупівлі”) та їх загальна характеристика.
31. Поняття “Забезпечення пропозиції” (згідно Закону України “Про публічні закупівлі”) та особливості механізму його реалізації.
32. Поняття “Забезпечення виконання договору” (згідно Закону України “Про публічні закупівлі”) та особливості механізму його реалізації.
33. Процедура оскарження процедур закупівлі: основні поняття, мета та особливості реалізації.
34. Процедура розгляду скарги: основні поняття та їх характеристика.
35. Процедура прийняття рішення за скаргою: основні поняття та їх характеристика.
36. Договір про закупівлю: основні поняття, особливості та їх характеристика.

37. Специфічні особливості договору про закупівлю: “Визначення предмета договору”, “Ціна договору”, “Строки укладення та дії договору про закупівлю”, “Умови і спосіб досягнення згоди сторін” та “Особливості відповідальності сторін договору і його нікчемності”. Коротка характеристика.

38. Особливості процедури внесення змін до умов договору про закупівлю: випадки, коли можна вносити зміни у договір про закупівлю та їх коротка характеристика.

39. Процедура прийняття рішення за скаргою та її особливості.

Модуль 3. «Вступ до фінансово-економічної політики»

1. Механізм економічної політики держави.
2. Види економічної політики держави.
3. Сутність фінансової політики, її функції, зміст та завдання.
4. Основоположні принципи фінансової політики.
5. Складові фінансової політики, їх характеристика.
6. Стратегія і тактика фінансової політики.
7. Типи та види фінансової політики.
8. Зміст бюджетної політики держави та її завдання.
9. Класифікація видів бюджетної політики, їх характеристика.
10. Принципи формування бюджетної політики держави.
11. Критерії ефективності бюджетної політики держави.
12. Сутність податкової політики. Види податкової політики.
13. Правове регулювання податкової політики в Україні.
14. Економічна сутність грошово-кредитної політики.
15. Цілі та інструменти грошово-кредитної політики.
16. Види грошово-кредитної політики та механізм її дії.